
**METSÄNOMISTAJIEN NÄKEMYKSIÄ
UUDISTUNEESTA METSÄNHOITOYHDISTYSLAISTA
MHY PÄIJÄT-HÄMEEN ALUEELLA**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Metsätalouden koulutusohjelma

Evon yksikkö, kevät 2015

Tarja Laakso

Tarja Laakso

EVO

Metsätalouden koulutusohjelma

Tekijä

Tarja Laakso

Vuosi 2015**Työn nimi**

Metsänomistajien näkemyksiä uudistuneesta metsänhoitoyhdistyslaista Mhy Päijät-Hämeen alueella

TIIVISTELMÄ

Uusi metsänhoitoyhdistyslaki astui voimaan 1.1.2015. Lakiuudistuksen suurimpia muutoksia olivat lakisääteisen metsänhoitomaksun sekä metsänhoitoyhdistyksen liiketoimintaa tähän asti rajoittaneiden säädösten poistuminen. Lakimuutoksen on katsottu kasvattavan metsänomistajien valinnanvapautta ja tasapuolistavan eri toimijoiden kilpailuasemaa metsäpalvelumarkkinoilla.

Tutkielman keskeisimpänä tavoitteena oli selvittää metsänhoitoyhdistyslain muutoksen vaikutusta Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen jäsenmäärään. Tutkimuksessa kartoitettiin metsänomistajien mielipiteitä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ja vapaaehtoisesta jäsenmaksusta. Lisäksi työssä selvitettiin metsänomistajien mielipiteitä yhdistyksen palveluista.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena syksyllä 2014. Kyselylomakkeet postitettiin 300 metsänomistajalle, jotka omistavat metsää Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen alueella. Tutkimuksen otanta suoritettiin tasaväliotantana Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen asiakasrekisteristä. Kyselyyn vastasi 97 metsänomistajaa ja vastausprosentiksi saatiin 32 %.

Tutkimuksen mukaan noin kaksi viidestä metsänomistajasta olisi jatkamassa metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä. Vastaajista kuitenkin enemmistö 47 % oli vielä epätietoisia jäsenyytensä jatkoon suhteen. Metsänomistajien todellinen kanta jäsenyyteen selvinnee vasta vapaaehtoisen jäsenmaksun ollessa käsillä. Sopivimpana jäsenmaksun suuruutena pidettiin 50 euroa.

Metsänomistajien aktiivinen palveleminen, jäsenetujen tarjoaminen ja heidän tarpeidensa täyttäminen jatkossakin, lieene edellytys sille, että metsänomistajat pysyvät metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä.

Avainsanat Laki metsänhoitoyhdistyksistä, jäsenmaksu, metsänomistaja**Sivut**

32 s. + liitteet 6 s.

Evo
Degree Programme in Forestry

Author	Tarja Laakso	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	Forest Owners' Views on the Renewed Forest Management Association Act in Päijät-Häme	

ABSTRACT

The new Forest Management Association Act came into effect on 1st January 2015. The biggest changes in the act reform were the removal of the legal forest management fee and the removal of statutes that were previously limiting The Forest Management Association's trade. It is said that the act reform will increase forest owners' freedom of choice and level the competitive playing field between different actors in the forest service market.

The central objective of this thesis was to find out what effects the change of the Forest Management Association Act would have to the membership count of The Forest Management Association of Päijät-Häme. The study identified forest owners' opinions on the membership of The Forest Management Association and on the voluntary membership fee. The study also identified forest owners' opinions on the services of the association.

The survey was carried out as a quantitative inquiry study in the autumn of 2014. The questionnaires were sent to 300 forest owners, who own forest in the area of The Forest Management Association of Päijät-Häme. The sampling of the survey was made as a level sampling in the customer register of The Forest Management Association of Päijät-Häme. 97 forest owners answered the questionnaire and the response rate was 32 percent.

According to the survey, about two of five forest owners would be continuing as members of The Forest Management Association. However the majority of the answerers, 47 %, were still unsure about continuing their membership. Forest owners' real opinion on the membership will probably come out just when the voluntary membership fee is actual. The most suitable membership fee according to the survey was about 50 euros.

The active serving, offering membership benefits and filling forest owners' needs will probably be the requirement so that the forest owners will stay as members of The Forest Management Association.

Keywords Forest Management Association Act, membership fee, forest owner

Pages 32 p. + appendices 6 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	METSÄNHOITOYHDISTYS	2
2.1	Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme.....	2
2.2	Metsänhoitoyhdistykset ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto.....	3
3	LAKI METSÄNHOITOYHDISTYKSISTÄ	5
3.1	Lakiuudistuksen vaikutukset	5
4	METSÄNHOITOYHDISTYSLAIN MUUTOKSET	7
4.1	Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä	7
4.2	Lakisääteisestä metsänhoitomaksusta vapaaehtoiseen jäsenmaksuun	8
4.2.1	Vapaaehtoinen jäsenmaksu	9
4.3	Metsänhoitoyhdistyksen liiketoiminnan rajoitukset	10
4.4	Metsänhoitoyhdistysten toimialueet ja uusien yhdistysten perustaminen.....	11
5	TUTKIMUKSEN TAVOITE.....	12
6	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TOTEUTUS	13
6.1	Kyselylomake ja aineiston analysointi	13
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	14
7.1	Vastaajien taustatiedot.....	14
7.2	Sukupolvenvaihdos	16
7.3	Metsätulojen merkitys	17
7.4	Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä	18
7.5	Jäsenmaksun määräytymisperuste ja suuruus	19
7.6	Jäsenetujen vaikutus jäsenyyteen	21
7.7	Jäsenyys useammassa metsänhoitoyhdistyksessä	22
7.8	Metsänhoitoyhdistyksen palvelut	22
7.9	Metsänhoitoyhdistyksen tärkein tehtävä	24
7.10	Metsänhoitoyhdistyksen yhteydenotto ja tiedotus	25
7.11	MTK ja metsänhoitoyhdistyslain muutos	27
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
	LÄHTEET	31

- Liite 1 Kyselyn saatekirje
Liite 2 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Työssäni tutkin metsänhoitoyhdistyslain muutoksen vaikutuksia Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen metsänomistajien keskuudessa. Metsänhoitoyhdistyslaki muuttui kokonaisuudessaan vuoden 2015 alusta, täten tutkimuksen aihe on ollut hyvin ajankohtainen.

Lakiuudistuksen suurimpia muutoksia olivat pakollisen metsänhoitomaksun sekä metsänhoitoyhdistyksen liiketoimintaa tähän asti rajoittaneiden säädösten poistuminen. Uudistettu metsänhoitoyhdistyslaki vaikuttaa niin metsänhoitoyhdistysten toimintaan kuin asemaan. Lakimuutoksen on katsottu kasvattavan metsänomistajien valinnanvapautta ja lisäävän kilpailua metsäpalvelumarkkinoilla.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää metsänomistajien näkemyksiä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ja jäsenmaksusta. Tutkimuksessa haluttiin selvittää ennen kaikkea, kuinka moni metsänomistaja on valmis jatkamaan Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen jäsenenä vapaaehtoiselta pohjalta, ja maksamaan jäsenmaksua. Työssäni tutkin myös metsänomistajien mielipiteitä metsänhoitoyhdistyksen palveluista ja tiedottamisesta.

Tutkimus toteutettiin kirjekyselynä syksyllä 2014. Kyselylomakkeita lähetettiin 300:lle systemaattisella satunnaisotannalla valitulle Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen metsänomistajalle. Kyselyn vastaukset analysoitiin tilastollisin menetelmin. Tutkimuksen tuloksia pyrittiin vertailemaan Metsäntutkimuslaitoksen, Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimukseen, sekä Suomen Gallup Elintarviketiedon syksyn 2014 Metsätutka-kyselyyn. Tutkimuksella saatuja tuloksia voidaan käyttää Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen toiminnan kehittämisessä mahdollisuuksien mukaan.

2 METSÄNHOITOYHDISTYS

Metsänhoitoyhdistykset ovat metsänomistajien etujärjestöjä, joiden toiminta perustuu metsänhoitoyhdistyksistä säädettyyn lakiin. Laki metsänhoitoyhdistyksistä takaa metsänomistajille mahdollisuuden metsäneuvontaan sekä edunvalvontaan metsäasioissa. Lakisääteisiksi metsänhoitoyhdistykset tulivat vuonna 1950, mutta ensimmäiset metsänomistajien vapaaehtoiseen toimintaan perustavat metsänhoitoyhdistykset perustettiin kuitenkin jo 1900-luvun alkuvuosina. (Viitala 2006, 16.)

Uusi metsänhoitoyhdistyslaki määrittelee metsänhoitoyhdistyksen tarkoituksen ja tehtävät seuraavasti:

”Metsänhoitoyhdistys on metsänomistajien yhteisö, jonka tarkoituksena on edistää jäsentensä harjoittaman metsätalouden kannattavuutta ja heidän metsätaloudelleen asettamiensa muiden tavoitteiden toteutumista, edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää metsien hoitoa ja käyttöä sekä valvoa jäsentensä etua” (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1090/2013 1§).

Metsänhoitoyhdistyksen tarkoitus ja tehtävät säilytettiin lähes entisellään uudistetussa metsänhoitoyhdistyslaissa. Metsänhoitoyhdistyksen määritelmä kuitenkin muuttui metsänomistajien yhteenliittymästä metsänomistajien yhteisöksi, jonka tarkoituksena on edistää jäsentensä metsätaloutta. Jäsenten edunvalvonta lisättiin tarkentavasti uuteen metsänhoitoyhdistyslakiin, jotta metsänhoitoyhdistysten päällimmäinen tarkoitus säilyisi. Yhdistysten lakisääteinen velvoite palvella kaikkia metsänomistajia tasapuolisesti poistui lakimuutoksen myötä. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1090/2013 1§.)

Metsänhoitoyhdistyksen tehtävänä on jatkossakin tarjota metsänomistamiseen ja metsätalouden harjoittamiseen liittyviä palveluja ja tarvittavaa ammattiapua tehtävien toteuttamiseksi. Yhdistys voi kuitenkin halutessaan tarjota metsäpalveluita vain jäsenille tai tarjota heille edullisempia palveluita kuin muille. Yhdistyksen toiminnasta ja palveluista päättää jäsenten vaaleilla valittu valtuusto. (Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset 2014c.)

Vuonna 2014 Suomessa toimi 82 suomenkielistä metsänhoitoyhdistystä (Vuorela 2014, Maaseudun tulevaisuus 12.11.2014, 11). Enimmillään metsänhoitoyhdistyksiä on ollut 388 kappaletta vuonna 1967 (Viitala 2006, 107). Metsänhoitoyhdistysten lukumäärä on ollut koko ajan laskussa ja yhdistykset ovat yhdistyneet keskenään. Lakimuutoksen uskotaan edistävän yhdistysten fuusioitumista edelleen. (HE 135/2013, 8.)

2.1 Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme on yksi Suomen suurimmista metsänhoitoyhdistyksistä. Se sai alkunsa 1.1.2009 kun Metsänhoitoyhdistys Itä-Häme ja Metsänhoitoyhdistys Salpausselkä yhdistyivät yhdeksi metsänhoitoyhdistykseksi. Metsänhoitoyhdistyksen toimialueena on kymmenen päijäthämäläistä kuntaa: Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkos-

ki, Kärkölä, Lahti, Nastola, Padasjoki ja Sysmä. (Toimintasuunnitelma 2015, 3.)

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme on täyden palvelun metsäorganisaatio, jonka toiminta-ajatuksena on toimia uuden metsänhoitoyhdistyslain myötä entistä enemmän jäsentensä tavoitteiden mukaisesti, ja heidän metsätaloutensa parhaaksi. Yhdistys pyrkii jäseniensä lisäksi auttamaan monipuolisesti muita metsänomistajia metsätalouden harjoittamisessa ja metsäomaisuuden hallinnassa. (Toimintasuunnitelma 2015, 3.)

Yhdistyksen liikevaihto oli noin 9,0 miljoonaa euroa vuonna 2014. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme on varautunut metsänhoitomaksun poistumiseen ja jäsenmaksun korvaavaan rooliin vuoden 2015 budjetissa. (Toimintasuunnitelma 2015, 6-7.) Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen liikevaihdosta metsänhoitomaksun osuus on ollut noin seitsemän prosenttia ja yhdistys on varautunut siihen, että jäsenmaksutulot tulevat putoamaan puoleen (Palokallio 2014, Maaseudun tulevaisuus 24.9.2014, 13).

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen palveluksessa toimi vuonna 2014 noin 34 toimihenkilöä ja 17 metsätyöntekijää. Vuonna 2013 täyttä metsänhoitomaksua maksavia metsänomistajajäseniä yhdistyksessä oli 6 958 ja jäsenien omistama metsien pinta-ala oli noin 242 204 ha. Keskimääräinen metsätilan koko Päijät-Hämeen alueella on ollut noin 35 hehtaaria. (Toimintasuunnitelma 2015, 3, 6.)

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen korkeimpana päättävänä elimenä toimii 35-jäseninen nelivuotiskautinen valtuusto. Valtuusto on valittu viimeksi vuonna 2013. Yhdistyksen käytännön toiminnasta vastaa valtuuston valitsema hallitus. Hallituksen kokoonpano edustaa metsänomistajia ympäri Päijät-Hämettä. (Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset 2014a.)

2.2 Metsänhoitoyhdistykset ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto

Metsänhoitoyhdistykset ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK eli maanviljelijöiden, metsänomistajien ja maaseutuyrittäjien etujärjestö ovat tehneet pitkään yhteistyötä metsänomistajien edunvalvonnassa. Metsänhoitoyhdistysten, metsänomistajaliittojen sekä MTK:n yhteinen Metsänomistajat -ketju ovat valvoneet metsänomistajien etuja niin Suomessa kuin EU:ssa. Järjestöt ovat pyrkineet edistämään yksityismetsätaloutta ja parantamaan sen toimintaedellytyksiä. Kyseinen metsänomistajien järjestötoiminta uudistui metsänhoitoyhdistyslain mukana, mutta toiminta-ajatus säilyi pääperiaattein entisellään. (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014c.)

Metsänomistajien edunvalvontajärjestönä toimineet alueelliset metsänomistajaliitot muun muassa, ohjasivat ja kehittivät metsänhoitoyhdistysten toimintaa. Metsänomistajien liittojen toiminta osana metsänomistajajärjestöä päättyi kuitenkin 31.12.2014. Metsänomistajaliittojen toiminnot yhdistettiin MTK:n metsälinjaan ja metsänhoitoyhdistysten kehittämisestä ja alueellisesta edunvalvonnasta vastaa nykyään MTK:n metsälinjan toimi-

henkilöt. (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014c.) Lähes kaikki metsänhoitoyhdistyksistä päätti vuoden 2014 aikana liittyä MTK:n jäseneksi. Näistä metsänhoitoyhdistyksistä jokainen saa yhden paikan MTK:n metsävaltuuskuntaan. (Vuorela 2014, Maaseudun tulevaisuus 12.11.2014, 11.)

Metsänomistajille yhdistyksen MTK jäsenyys tarkoittaa sitä, että metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys tuo tullessaan myös MTK:n jäsenpalvelut ja yhteistyökumppanien tarjoamat jäsenedut (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014c).

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton mukaan yhteistyön syventäminen metsänhoitoyhdistysten kanssa tehostaa jäsenhankintaa sekä vahvistaa metsänhoitoyhdistysten toimintaa (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2013).

3 LAKI METSÄNHOITOYHDISTYKSISTÄ

Metsänhoitoyhdistyslaki on luotu aikoinaan vakiinnuttamaan metsänhoitoyhdistysten asemaa ja varmistamaan yhdistyksien taloutta sekä toimintaa metsänomistajien neuvonnassa. Ensimmäinen laki metsänhoitoyhdistyksistä toimeenpantiin vuonna 1950 ja seuraava, täysin uudistettu laki tuli voimaan vuoden 1999 alusta. (Viitala 2006, 16–17.)

Metsänhoitoyhdistyslaki joutui jälleen syyniin 2000-luvulla ja sitä haluttiin muuttaa, koska sen koettiin antavan metsänhoitoyhdistyksille erityisaseman metsäsektorilla. Lain muuttamisen taustalla oli ennen kaikkea Suomen kilpailulainsäädännön tiukkeneminen EU:n jäsenyyden myötä sekä yksittäisen metsänomistajan tekemä kantelu metsänhoitoyhdistysten kilpailuetulyöntiasemasta Euroopan komissiolle. (Lehto-Isokoski 2013, 5.)

Vuonna 1999 toimeenpantu metsänhoitoyhdistyslaki katsottiin ongelmalliseksi, koska metsänhoitoyhdistysten ajateltiin saavan lakisääteisellä metsänhoitomaksulla kilpailuedun muihin toimijoihin nähden metsäpalvelumarkkinoilla. Kilpailuviraston mukaan keskeisenä ongelmana oli tasapuolisen valinnan vapauden puuttuminen. (Tiirola 2012.) Euroopan komissio tulkitsi metsänhoitomaksun laittomaksi. Se todettiin metsäorganisaatioille EU:n kilpailulainsäädännön vastaiseksi tueksi ja pakkojäsenyys metsänhoitoyhdistyksissä katsottiin Suomen perustuslain vastaiseksi. (Lehto-Isokoski 2013, 6.)

Laki metsänhoitoyhdistyslain muuttamisesta hyväksyttiin syksyllä 2013 ja uusi metsänhoitoyhdistyslaki astui voimaan 1.1.2015. Uudistettu metsänhoitoyhdistyslaki pyrkii edistämään metsätalouden kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä parantamaan metsänomistajien valinnanvapautta, erityisesti yhdistystoiminnassa ja edunvalvonnassa. Lakimuutoksella on haluttu varmistaa eri toimijoiden tasapuolinen kilpailuasema metsäpalvelumarkkinoilla. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä metsänhoitoyhdistyksiä koskeva erityissääntely vähenee, ja metsänhoitoyhdistyksiin sovelletaan pääosin yleistä yhdistyslakia (Maa- ja metsätalousministeriö 2014). Metsänhoitoyhdistyslaki on kuitenkin katsottu edelleen tarpeelliseksi hyvän metsanhoidon, häiriöttömän puukaupan ja puukaupan jatkuvuuden turvaamiseksi (HE 135/2013, 1).

3.1 Lakiuudistuksen vaikutukset

Lakimuutoksen vaikutukset tulevat näkymään selkeästi vasta lain ollessa tovin voimassa. Maa- ja metsätalousministeriö on kuitenkin pohtinut ja arvioinut ennakolta metsänhoitoyhdistyslain muutoksen tuomia vaikutuksia.

Lakimuutoksella katsotaan olevan vaikutuksia metsänhoitoyhdistystoiminnan ja metsänomistajien lisäksi viranomaistehtäviin sekä elinkeinoelämään. Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen arvioidaan vähentävän erityisesti hallinnon tehtäviä. Metsäkeskuksen työtehtävät metsänhoitoyhdistysten valvonnassa tulee loppumaan, mikä vähentäisi noin 2-4 henkilö-

työvuotta. Verohallinnolta poistuu metsänhoitomaksun kantoon ja tilittämiseen liittyviä tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriöltä, Metsäntutkimuslaitokselta ja Maaseutuvirastolta poistuu niin ikään erinäisiä lain täytäntöönpanoon kuuluvia tehtäviä lakimuutoksen myötä. Metsänhoitoyhdistyksissä toimihenkilöiden tarve voi joko vähentyä toimintojen tehostamisen seurauksena tai ne voi lisääntyä laajentuvien palvelujen seurauksena. (HE 135/2013, 6-8.)

Ministeriö on arvioinut erinäisten metsänomistajien kyselytutkimusten pohjalta, että metsänhoitoyhdistysten jäsenmäärä tulee vähenemään, mikä vaikuttaa yhdistysten toimintaan ainakin alkuvaiheessa. Metsänhoitomaksujen poistumisen katsotaan aiheuttavan yhdistyksille tulomenetyksiä, mitkä yhdistys voisi kuitenkin paikata toimintaansa tehostamalla ja laajentamalla palveluja. (HE 135/2013, 7.)

Lakimuutoksella nähdään olevan vaikutuksia eniten pieniin metsänhoitoyhdistyksiin, joiden tulot ovat riippuvaisia metsänhoitomaksuista. Suuret metsänhoitoyhdistykset, joilla merkittävä osa tuloista tulee erinäisistä palveluista, selviävät lakimuutoksesta todennäköisesti parhaiten. Uuden lain uskotaan myös edistävän metsänhoitoyhdistysten yhdistymistä ja näin pienempien yhdistysten vähenemistä. (HE 135/2013, 7-8.)

Metsänomistajien näkökulmasta lakiuudistuksen merkittävin muutos on metsänhoitomaksun poistuminen ja valinnanvapauden kasvaminen. Metsänomistaja saa jatkossa vapaasti päättää, aikooko kuulua metsänhoitoyhdistykseen. Ministeriö ennustaa, että metsänomistajien tarpeet tulevat todennäköisesti jatkossa vahvemmin määrittelemään metsänhoitoyhdistysten toimintaa. Metsänhoitoyhdistysten palveluiden hinnoittelun uskotaan perustuvan aikaisempaa tarkemmin todellisiin kustannuksiin. Metsäpalvelujen markkinoinnin katsotaan lisääntyvän kilpailun myötä ja samalla kasvattavan metsänomistajien tietoisuutta sekä aktiivisuutta metsänhoitoasioita kohtaan. (HE 135/2013, 9.)

4 METSÄNHOITOYHDISTYSLAIN MUUTOKSET

Uudessa metsänhoitoyhdistyslaissa lakisääteisestä metsänhoitomaksukäytännöstä ja yhdistyksen jäsenyyden erityissääntelyistä on luovuttu. Metsänhoitoyhdistyksen liiketoimintaa tähän asti rajoittaneet säädökset ja toimialuerajoitukset on poistettu.

Metsänhoitoyhdistyksillä ei ole enää velvoitteita metsäpoliittisten tavoitteiden edistämiseksi. Metsänhoitoyhdistysten merkitys metsänomistajien edunvalvojana ei kuitenkaan ole kadonnut uuden lainsäädännön myötä.

4.1 Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä

Metsänhoitoyhdistystoiminnan alkuaikoina metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys oli vapaaehtoista ja jäseneksi tuli erikseen ilmoittautua. Lakisääteisen metsänhoitomaksun maksaminen ei tuonut yhdistyksen jäsenyyttä automaattisesti. (Viitala 2006, 83.)

Aiempi, vuoden 1999 metsänhoitoyhdistyslaki toi metsänomistajalle metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden automaattisesti, ellei metsänomistaja erikseen ilmoittanut erostaan kirjallisella eroilmoituksella metsänhoitoyhdistykselle. Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä eroaminen ei poistanut metsänhoitomaksua maksavan metsänomistajan oikeutta saada metsänhoitoyhdistyksen palveluja. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 534/1998 6§.)

Uuden metsänhoitoyhdistyslain myötä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä tuli metsänomistajille jälleen vapaaehtoista vuoden 2015 alusta. Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden alkamiseen ja päättymiseen alettiin soveltaa pääosin yhdistyslain yleisiä säännöksiä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Uudessa metsänhoitoyhdistyslaissa jäsenyys määritellään seuraavasti: Metsänhoitoyhdistyksen jäseneksi voidaan hyväksyä metsänomistajat, jotka omistavat metsätalouteen käytettävissä olevaa maata käsittävän kiinteistön kalenterivuoden alkaessa.

”Jos metsä on yhteisomistuksessa, kaikki yhteisomistajat voidaan hyväksyä metsänhoitoyhdistyksen jäseneksi. Jos yhdistyksen jäsenenä on yhteismetsälaissa (109/2003) tarkoitettu yhteis-metsä, yhteismetsän osakas voidaan hyväksyä yhdistyksen jäseneksi. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka ei omista metsää, voidaan hyväksyä yhdistyksen kannatusjäseneksi ilman äänioikeutta.” (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1090/2013 6§.)

Metsänhoitoyhdistyslain muutos ei ole katkaissut voimassa olevia metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyksiä vaan ne ovat jatkuneet automaattisesti. Uusien metsänomistajien pitää, sen sijaan hakea yhdistyksen jäsenyyttä sitä halutessaan. Metsänomistaja voi hakeutua haluamansa metsänhoitoyhdistyksen jäseneksi jättämällä hakemuksen kyseiselle yhdistykselle. Uusi laki mahdollistaa jäsenyyden useammassa kuin yhdessä metsänhoitoyhdistyk-

sessä sekä kannatusjäsenyyden. (Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset 2014d.)

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä voi erota milloin tahansa, mutta metsänomistajan on edelleen ilmoitettava erostaan kirjallisesti yhdistykselle. Eroaminen astuu voimaan heti, mutta jäsen on velvollinen maksamaan jäsenmaksun eroamisvuoden loppuun saakka. (Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset 2014d.)

4.2 Lakisääteisestä metsänhoitomaksusta vapaaehtoiseen jäsenmaksuun

Metsänhoitoyhdistysten aloittaessa toimintansa 1900-luvun alkuvuosikymmeninä kerättiin yhdistyksen jäseniltä jäsenmaksu ja vapaaehtoisia tukimaksuja. Nämä maksut eivät kuitenkaan läheskään riittäneet yhdistystoiminnan rahoittamiseen, joten yhdistysten toiminnan vakiinnuttamiseksi ja taloudellisen aseman turvaamiseksi suunniteltiin metsänomistajilta kerättäväksi ns. metsänhoitomaksua. (Viitala 2006, 44, 54–55.)

Metsänhoitomaksusta säädettiin metsänhoitoyhdistyslaissa, joka annettiin vuonna 1950. Metsänhoitomaksu tuli näin lakisääteiseksi ja jokaisen, joka omisti metsää metsänhoitoyhdistyksen toimialueella, tuli maksaa yhdistykselle laissa määrättyä metsänhoitomaksua. (Viitala 2006, 80.)

Ensimmäinen metsänhoitomaksu tuli maksettavaksi vuonna 1952. Maksun suuruus vaihteli eri yhdistyksissä, mutta maksuprosentti oli 2-6 % kunnallisverotusta varten arvioidusta metsämaan tuotosta. Neljännesmaksuoikeuden metsänhoitomaksusta saivat ne metsänomistajat, joiden metsää hoidettiin hyvän metsanhoidon mukaisesti metsäammattimiehiä käyttäen. (Viitala 2006, 79–84.)

Metsänhoitomaksun määräytymisperusteita muutettiin vuonna 1998, kun metsänhoitoyhdistyslakia uudistettiin ensimmäisen kerran. Metsänhoitomaksuna alettiin periä metsänomistajakohtaista perusmaksua sekä hehtaarikohtaista lisäosamaksua. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 8§.)

Yleiseksi perusmaksun suuruudeksi tuli 70 prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisestä keskiarvosta. Hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta metsänhoitoyhdistykset saivat päättää määriteltyjen maantieteellisten vyöhykeprosenttirajojen puitteissa. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 8§.)

Metsänhoitomaksua ei tarvinnut kantaa, jos tilan metsäala jäi Lapin läänissä alle 12 hehtaaria, Oulun läänissä alle seitsemän hehtaaria ja muualla maassa alle neljä hehtaaria (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 9§). Kyseisen lain nojalla metsänomistaja pystyi hakemaan vapautusta metsänhoitomaksusta metsäkeskukselta, maksua vastaan sekä täyttämällä laissa määrätyt edellytykset. Vapautus myönnettiin kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 10§.)

Metsänhoitomaksuilla kerättyjen varojen käytöstä säädettiin myös tarkoin aikaisemmassa laissa. Metsänhoitomaksuun tulleet varat on täytynyt käyt-

tää ensisijaisesti toimialueensa metsänomistajien metsänhoidolliseen ja metsätaloutta yleisesti edistävään neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen sekä metsänhoitoyhdistyksen hallinnollisiin tehtäviin. Varat on tarkoitettu erityisesti puuntuotannon kannalta tärkeiden toimenpiteiden edistämiseen. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 12§.)

Metsänhoitomaksuja ei ole saanut käyttää tavalla, joka olisi voinut aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Metsänhoitomaksua ei ole saanut käyttää myöskään puukaupalliseen toimintaan, lukuun ottamatta puunmyyntisuunnitelmien laatimista. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 543/1998 12§.)

Uudessa metsänhoitoyhdistyslaissa lakisäätöisestä metsänhoitomaksusta on luovuttu. Metsänhoitoyhdistyksillä ei ole enää oikeutta metsänhoitomaksuihin. Veroluonteisen metsänhoitomaksun on katsottu tuovan metsänhoitoyhdistyksille kilpailuetua muihin palveluntarjoajiin nähden. On myös ajateltu, että metsänhoitomaksuista saadut tulot ovat voineet virheellisesti ohjautua esimerkiksi liiketoiminnan rahoittamiseen metsätalouden edistämistoiminnan sijaan. (HE 135/2013, 5.) Metsänhoitomaksujen varojen käyttöä koskevat aikaisemman lain rajoitukset ovat voimassa vuoden 2015 loppuun saakka (Maa- ja metsätalousministeriö 2014).

4.2.1 Vapaaehtoinen jäsenmaksu

Metsänhoitoyhdistyslain uudistuksen seurauksena metsänhoitoyhdistykset eivät ole enää voineet määrätä veroluonteista metsänhoitomaksua metsänomistajille vuoden 2014 alusta. Vuoden 2013 metsänhoitomaksu oli viimeinen mikä kerättiin ja se kannettiin vuoden 2014 lopulla. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Metsänhoitoyhdistykset rahoittavat toimintansa jatkossa liiketoimintansa tuotoilla sekä yhdistykseen kuuluvien metsänomistajien jäsenmaksuilla. Jäsenmaksuja tullaan käyttämään muun muassa metsänomistajien edunvalvontaan Suomessa ja EU:ssa sekä metsien sertifiointiin. Metsänhoitoyhdistyksillä on mahdollisuus kerätä jäseniltään tavallista jäsenmaksua metsänhoitomaksun sijaan vuoden 2015 alusta lähtien. (Maa- ja metsätalous-tuottajain keskusliitto 2014a.)

Jäsenmaksut vaihtelevat metsänhoitoyhdistyksittäin sillä jokaisen yhdistyksen valtuusto on itse päättänyt perittävän jäsenmaksun rakenteen ja maksun tason syksyn 2014 aikana. Metsänhoitoyhdistyksillä on ollut valittavanaan peräti kuusi vaihtoehtoa jäsenmaksun maksuperusteen laskentaan. (Lensu 2014, Maaseudun tulevaisuus 12.11.2014, 14.)

Metsänhoitoyhdistysten jäsenmaksu voi olla esimerkiksi hehtaarikohtainen, porrastettu tilakoon mukaan tai kaikille metsänomistajille yhtenevä tasamaksu. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton metsänhoitoyhdistyksille teettämän jäsenmaksukyselyn mukaan metsätilan pinta-ala on yleisemmin jäsenmaksun perusteena. Lähes puolet metsänhoitoyhdistyksistä ottaa käyttöön pinta-alan mukaan 2-5 maksuluokkaan porrastetun hehtaarimaksun tai porrastetun tasamaksun. Ainakin viisitoista yhdistystä on päättänyt perusmaksun ja metsähehtaarimaksun yhdistelmään. Kuusi

metsänhoitoyhdistystä on ottamassa käyttöön metsätilan koosta riippumattoman tasamaksun. (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014b.)

Jäsenmaksu on pääosalle metsätiloista selkeästi alhaisempi kuin aikaisempi metsänhoitomaksu, ja se on vähennyskelpoinen metsäverotuksessa. Keskimäärin jäsenmaksu tulee olemaan 75 euroa noin 30 hehtaarin metsätilalla ja 133 euroa 100 hehtaarin tilalla. Aikaisempi metsänhoitomaksu oli noin 123 euroa Etelä-Suomessa. (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014b.)

Jäsenmaksu on alimmillaan 30 euron tuntumassa noin 10 hehtaarin metsätilalla ja korkeimmillaan 300 euron paikkeilla 200 hehtaarin metsätilallilla. Yhdistysten tasajäsenmaksut taas vaihtelevat 50–119 euron välillä. (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2014b.)

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme päätti vuoden 2014 syyskokouksessaan asettaa jäsenmaksun tasamaksuna. Vuoden 2015 jäsenmaksu on kiinteä summa kaikille metsänomistajille tilan koosta riippumatta. Jäsenmaksu on 119 euroa varsinaiselta metsänomistajajäseneltä, 50 euroa kannatusjäseneltä ja 100 euroa on eronneen jäsenen liittymismaksu. Uudelta jäseneltä ei kuitenkaan peritä liittymismaksua. Ensimmäisen kerran jäsenmaksu tullaan kantamaan maaliskuussa 2015. (Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset 2014b.)

4.3 Metsänhoitoyhdistyksien liiketoiminnan rajoitukset

Metsänhoitoyhdistyksen liiketoiminnalle ei ole enää kirjattu rajoituksia uudessa metsänhoitoyhdistyslaissa. Esimerkiksi metsänhoitoyhdistysten puu- ja kiinteistökaupan toimintarajoitteet ovat poistettu. Metsänhoitoyhdistys ei ole saanut aikaisemmin harjoittaa minkäänlaista kauppaa tai muutaakaan elinkeinotoimintaa, jota ei ole katsottu tarpeelliseksi yhdistyksen tarkoituksen ja tehtävien toteuttamiseksi. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1090/2013 7§.)

Vuoden 2015 alusta alkaen metsänhoitoyhdistykset ovat saaneet harjoittaa liiketoimintaa samalla tavalla kuin muutkin yhdistykset, ja kehitellä jäsentensä haluamia metsätalouden sekä puukaupan palveluja. Yhdistyksen jäsenet päättävät yhdistyksen liiketoiminnan harjoittamismuodosta, sisällöistä ja laajuudesta. Metsänhoitoyhdistyksien taloudellisen toiminnan harjoittamiseen sovelletaan yhdistyslain (503/1989) 5§:lää. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Metsänhoitoyhdistykset saavat harjoittaa jatkossa varsinaista liiketoimintaa siihen tarkoitetuissa yhteisömuodoissa, kuten osakeyhtiönä tai osuuskuntana. Metsänhoitoyhdistykset voivat perustaa esimerkiksi yhtiön puukauppaa tai kiinteistönvälitystä varten, tai olla osakkaana tällaisen toimijan yhtiössä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Kyseisten lakimuutosten on katsottu parantavan kilpailua sekä lisäävän puumarkkinoiden toimintaa, sillä metsänhoitoyhdistykset voivat halutes-

saan olla yhteistyössä esimerkiksi puunjalostusteollisuuden kanssa (HE 135/2013).

4.4 Metsänhoitoyhdistysten toimialueet ja uusien yhdistysten perustaminen

Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä metsänhoitoyhdistyksiltä on poistunut toimialueiden rajat, ja uusien metsänhoitoyhdistysten perustaminen on tullut mahdolliseksi tietyin edellytyksin. Metsänhoitoyhdistyksien toimialueiden rajat on aikaisemmin määriteltä metsäkeskuksen toimesta sen kokoisiksi, että alueelta kerättävillä metsänhoitomaksuilla, ja muiden tulojen avulla on pystytty ylläpitämään yhdistyksien toimintaa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Metsäkeskuksen tekemät aikaisemmat toimialuepäätökset ovat rauenneet uuden lain tullessa voimaan ja nykyään metsänhoitoyhdistykset voivat itse määritellä toimialueensa. Toimialueet voivat pysyä entisellään tai ne voivat laajentua kattamaan nykyisen toimialueen lisäksi lähialueet sekä muita erillisiä alueita. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Uuden metsänhoitoyhdistyksen voi perustaa ja rekisteröidä, jos metsänhoitoyhdistyslaissa säädetyt vähimmäisvaatimukset yhdistyksen jäsenmäärästä ja jäsenille kuuluvan metsämaan kokonaispinta-alasta täyttyvät. Uusi metsänhoitoyhdistys voidaan rekisteröidä, jos jäseniä on rekisteröintiä haettaessa vähintään 300 ja heidän hallinnassaan on yhteensä vähintään 10 000 hehtaaria metsätalouteen käytettävissä olevaa maata. Edellytyksien olemassaolosta ja täyttymisestä täytyy olla metsäkeskuksen lausunto yhdistyksen rekisteröintiä haettaessa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITE

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää metsänhoitoyhdistyslain muutoksen vaikutuksia Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen metsänomistajien keskuudessa. Tutkimuksen keskeisenä tarkoituksena oli kartoittaa metsänomistajien näkemyksiä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ja vapaaehtoisesta jäsenmaksusta.

Tutkimuksella haluttiin selvittää, kuinka moni metsänomistaja on jäämässä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen jäseneksi lakimuutoksen jälkeen, sekä mikä on metsänomistajien mielestä sopiva määräytymisperuste ja suuruus jäsenmaksulle.

Tämän lisäksi tutkimuksella pyrittiin saamaan tietoa metsänomistajien käyttämistä yhdistyksen palveluista ja Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen aktiivisuudesta palvelujen tarjoajana.

6 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TOTEUTUS

Tutkimuksen menetelmänä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta, jonka avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Menetelmän avulla voidaan kartoittaa olemassa oleva tilanne sekä selvittää myös eri asioiden välisiä riippuvuuksia ja tapahtuvia muutoksia. Asioiden syvällisiä syitä määrällisellä tutkimuksella ei kuitenkaan yleensä saa selvitettyä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on olennaista perehtyä aiheesta aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin sekä niissä havaittuihin teorioihin ja olettamuksiin. Tutkimus edellyttää toteutuakseen riittävän suurta ja edustavaa otosta perusjoukosta. (Heikkilä 1998, 16.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on ensisijaisen tärkeää valita sopiva otantamenetelmä edustavan otoksen saamiseksi. Tässä tutkimuksessa käytettiin systemaattista eli tasavälistä otantaa, jossa perusjoukosta poimitaan tasavälein yksiköitä otokseen. Systemaattinen otanta soveltuu hyvin aakkosjärjestyksessä oleviin rekistereihin, joissa perusjoukko on satunnaisessa järjestyksessä tutkittavien ominaisuuksien suhteen. (Heikkilä 1998, 36–37.)

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena syksyllä 2014, ja kohderyhmänä olivat Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen metsänomistajat. Kyselylomakkeita postitettiin 300:lle systemaattisella otannalla valitulle metsänomistajalle. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen asiakasrekisteristä arvottiin, joka kahdeskymmenesviides metsänomistaja otokseen. Kyselyyn vastasi 97 metsänomistajaa ja vastausprosentiksi saatiin 32 %. Vastausprosentti osoittautui erittäin hyväksi ja tältä osin tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

6.1 Kyselylomake ja aineiston analysointi

Tutkimuksen kyselylomake (liite 2) laadittiin yhteistyössä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen toiminnanjohtajan ja opinnäytetyön ohjaavan opettajan kanssa. Kyselylomake pyrittiin suunnittelemaan huolellisesti ja kysymykset yritettiin muotoilla selkeiksi ja ymmärrettäviksi. Kyselylomakkeen ohkeen luotiin saatekirje (liite 1), jossa kerrottiin kyselyn tarkoitus ja päämäärä.

Kyselylomakkeesta haluttiin tehdä mahdollisimman yksinkertainen, jotta kyselyyn olisi mielenkiintoista ja helppoa vastata, sekä vastauksia saataisiin tutkimuksen kannalta riittävästi. Kyselylomake sisälsi 27 monivalintakysymystä. Kysymykset koostuivat metsänomistajien taustatiedoista sekä metsänhoitoyhdistyksen jäsen- ja palveluasioista.

Kyselyn vastaukset analysoitiin tilastollisin menetelmin. Kyselylomakkeilla saatu aineisto käsiteltiin Excel-taulukkolaskentaohjelman havaintomatriisissa sekä SAS JMP Pro 11 tilasto-ohjelmaa apuna käyttäen. Tuloksia analysoitiin tarkemmin ristiintaulukoimalla eli vertaamalla eri muuttujia toisiinsa sekä tulkitsemalla tuloksien frekvenssi- ja prosenttijakaumia. Tulosten tilastollista eroavaisuutta tarkasteltiin χ^2 -riippumattomuustestillä siltä osin, kuin testin vaadittavat kriteerit täyttyivät.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselytutkimuksessa haluttiin selvittää aluksi metsänomistajien taustatietoja, joiden avulla voidaan tarkastella vastaajien yleisiä ominaisuuksia ja verrata tutkimuksessa saatuja tietoja muiden tekemiin vastaavanlaisiin tutkimuksiin. Taustatietoja käytettiin myös ristiintaulukoinnissa, jonka avulla tutkittiin taustatietojen välisiä riippuvuuksia vastauksiin. Metsänomistajien perustiedoista selvitettiin sukupuoli, ikä, ammattiasema, metsätilan omistusmuoto ja pinta-ala sekä vastaajan asuinpaikka.

Metsänomistajilta haluttiin selvittää lisäksi, onko heidän metsätiloillaan voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa ja onko metsätuloilla vaikutusta vastaajien taloudessa. Kyselyyn vastaavien ikä arvioitiin hyvin korkeaksi ennen kyselyn lähettämistä, joten samalla haluttiin selvittää metsätilojen sukupolvenvaihdosten ajankohtaisuutta.

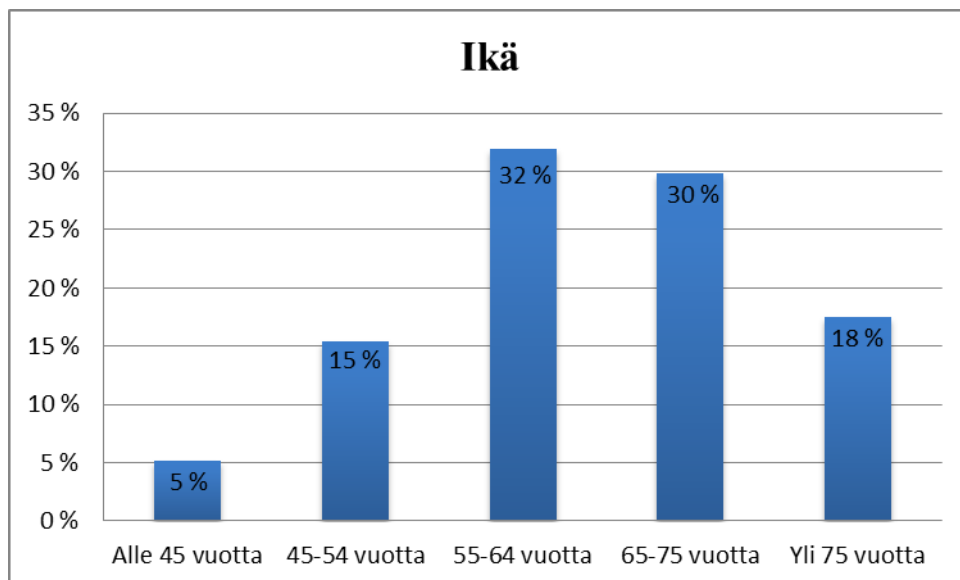
Kyselytutkimuksen pääkysymyksissä keskityttiin metsänhoitoyhdistyksen lain muutokseen, jäsen- ja palveluasioihin sekä yhdistyksen tiedottamiseen.

7.1 Vastaajien taustatiedot

Metsänomistajakyselyyn vastasi 97 metsänomistajaa, joista miehiä oli 65 % (63 kpl) ja naisia 35 % (34 kpl). Metsäntutkimuslaitoksen teettämässä Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa, metsänomistajista miehiä oli 75 prosenttia ja naisia 25 prosenttia. Tässä tutkimuksessa miehiä oli kymmenen prosenttia vähemmän ja naisia taas kymmenen prosenttia enemmän.

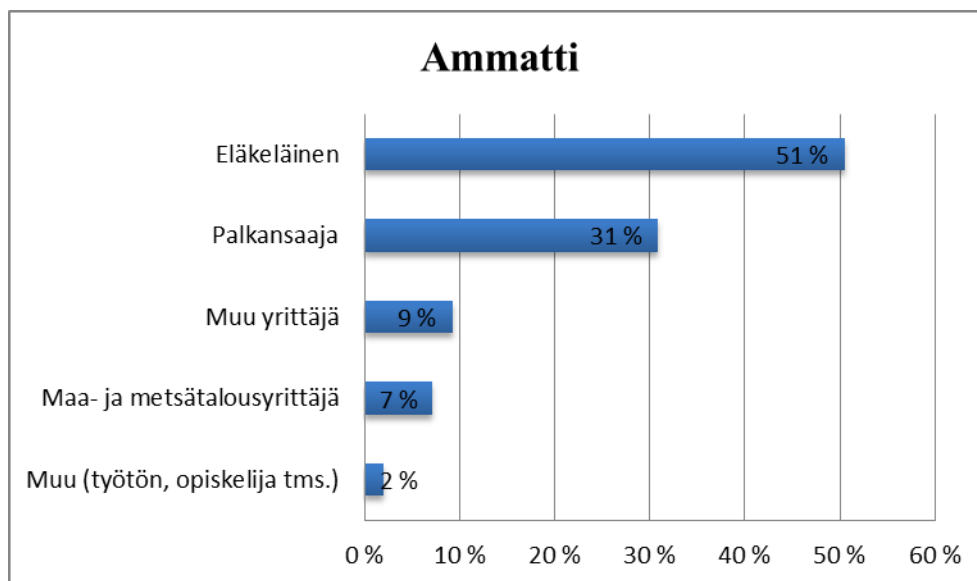
Kyseisten tulosten ei kuitenkaan katsota välttämättä kuvaavan metsänomistajien todellista sukupuolijakaumaa, sillä metsätilan hoidosta vastaa yleisemmin mies puolisoiden omistaessa metsää yhdessä, tai silloinkin, kun metsätilan omistaja on nainen. On siis mahdollista, että puoliso on vastannut kyselyyn, vaikka ei ole tilan omistaja ja on tullut näin luokiteltua väärään luokkaan. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2011, 22.)

Metsänomistajien valtakunnallinen keski-ikä on noin 62 vuotta, mikä näkyi tässä tutkimuksessa. Kyselyyn osallistuneista metsänomistajista alle 45-vuotiaita oli 5 %, 45–54-vuotiaita oli 15 %, 55–64-vuotiaita oli eniten 32 % ja 65–75-vuotiaita oli toiseksi eniten 30 %. Vastaajista yli 75-vuotiaita oli 18 % (kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (n = 97).

Valtaosa vastanneista metsänomistajista oli eläkeläisiä, joiden osuus oli 51 %. Seuraavaksi eniten oli palkansaaajia 31 %, muita yrittäjiä 9 %, maa- ja metsätalousyrittäjiä 7 % ja muita 2 % (kuvio 2).

Kuvio 2. Vastaajien ammattiryhmittäminen (n = 97).

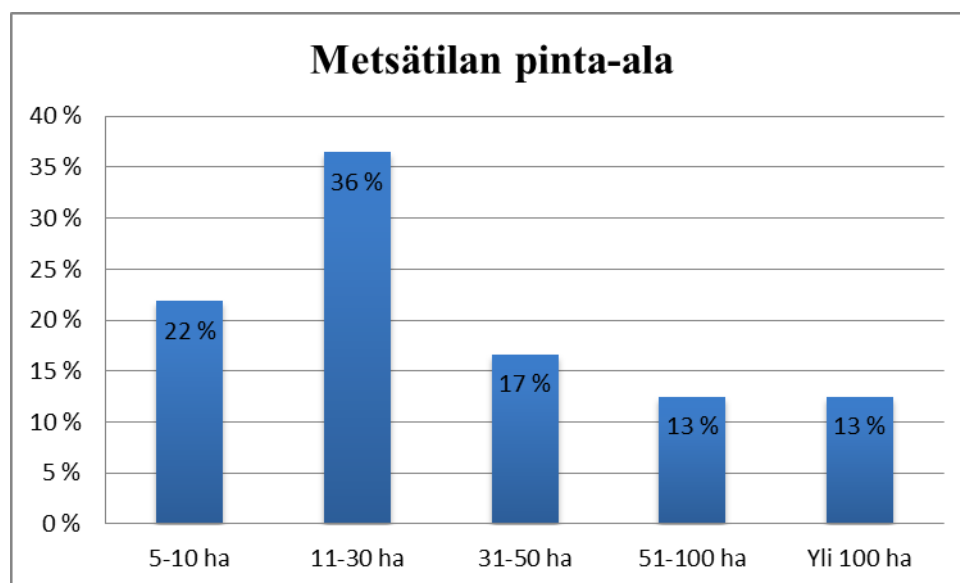
Tuloksien jakaumat ovat lähes samankokoiset Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen kanssa, jossa eläkeläisten osuus oli 45 prosenttia, palkansaaajien 30 prosenttia, maatalous-yrittäjien 16 prosenttia, muiden yrittäjien 7 prosenttia ja muut 2 prosenttia. Ainoastaan maatalousyrittäjien osuudessa on merkittävä eroavaisuus tutkimuksien välillä. Nyt tehdyssä tutkimuksessa, maa- ja metsätalousyrittäjien osuus oli huomattavasti pienempi verrattaessa Metsäntutkimuslaitoksen tutkimukseen.

Metsänomistajista 74 % omisti metsätilan yksin tai yhdessä aviopuolison kanssa. Kuolinpesä ja yhtymämuotoista omistusta oli molempia 13 % ti-

loista (n = 94). Tulokset ovat yhden mukaiset Hännisen ym. (2011, 3) tutkimuksen tulosten kanssa.

Vastanneista metsänomistajista enemmistö (36 %) omisti metsää 11–30 hehtaaria. Kuviosta kolme on nähtävissä vastaajien omistaman metsäpinta-alan jakautuminen.

Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen keskimääräinen metsätilakoko oli 35 hehtaaria mikä on myös Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen alueen metsätilojen keskikoko. Tähän kyselyyn vastanneiden keskimääräinen metsätilankoko oli näitä pienempi, mutta noudatteli kuitenkin valtakunnallista keskimääräistä metsätilan kokoa, joka on noin 30 hehtaaria.

Kuvio 3. Vastaajien omistama metsäpinta-ala (n = 96).

Kyselyyn vastanneista 51 %:lla oli voimassa oleva metsäsuunnitelma metsätilalleen, kun taas 49 %:lla ei ollut voimassa olevaa suunnitelmaa (n = 95). 11–30 hehtaarin ja yli 100 hehtaarin metsänomistajilla oli yli puolella voimassa oleva metsäsuunnitelma. Pienten, 5-10 hehtaarin tilan metsänomistajilla oli vähiten voimassa olevia metsäsuunnitelmia (35 %).

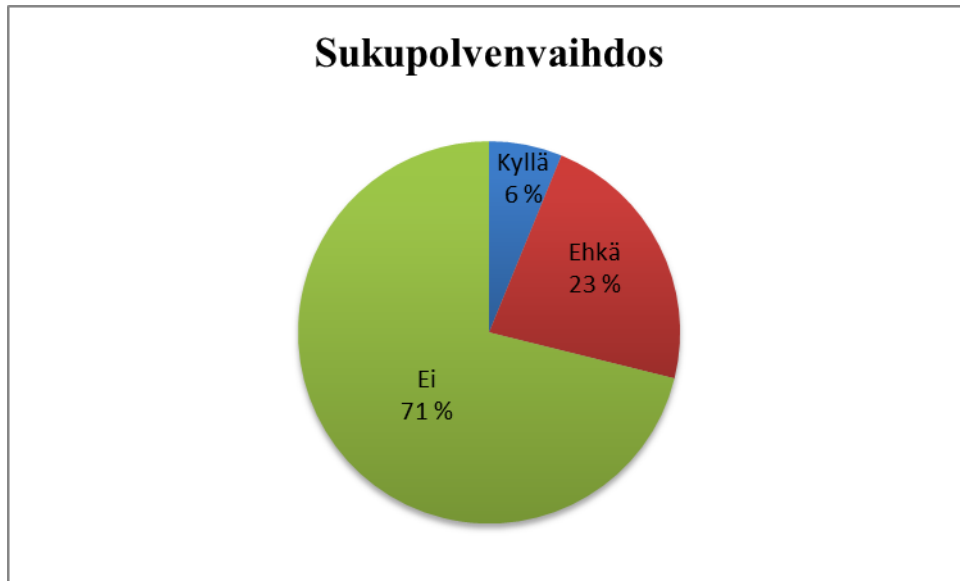
Vastaavasti Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa metsäsuunnitelmia oli 45 %:lla metsänomistajista eli aavistuksen vähemmän, kuin tässä tutkimuksessa.

Vastanneista 97 metsänomistajasta 42 asui metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen toimialueella, mutta ei metsätilalla. 33 vastaajaa asui metsätilallaan ja 22 vastaajaa asui yhdistyksen toimialueen ulkopuolella.

7.2 Sukupolvenvaihdos

Metsänomistajilta kysyttiin sukupolvenvaihdon ajankohtaisuutta metsätilallaan. Kyselyyn vastaajien ikä arvioitiin hyvin korkeaksi ennen kyselyä, joten haluttiin selvittää tilojen sukupolvenvaihdon mahdollisuutta. Vastaukset osoittautuivat hyvin perinteiseksi. Vastaajista vain 6 % piti

metsätilan sukupolvenvaihdosta ajankohtaisena ja 23 % vastaajista piti sitä ehkä ajankohtaisena. Vastaajista 71 % ei pitänyt sukupolvenvaihdosta ollenkaan ajankohtaisena, vaikka vastaajien keski-ikä oli korkea (kuvio 4).

Kuvio 4. Metsätalallisten sukupolvenvaihdoksen ajankohtaisuus (n = 97).

Vastauksia selittää metsänomistuksen yleisin siirtymistapa suvuissa. Metsänomistus siirtyy perintöinä tai lahjoina 45 % ja ostoina vanhemmilta tai muilta sukulaisilta 40 %. Vapaiden markkinoiden kautta metsänomistusvaihdoksia tapahtuu 15 %. (Metla 2009, 3.) Sukupolvenvaihdosta pidetään yleensä kalliina kovan verotuksen takia, siksi metsiä ei siirretä ennenaikaisesti seuraavalle sukupolvelle, vaan ne siirtyvät kuolinpesän kautta. On kuitenkin ajateltu, että metsätilojen sukupolvenvaihdoksia edistämällä voitaisiin osittain lisätä ja parantaa metsänhoitoa.

7.3 Metsätulojen merkitys

Kyselyyn vastaajilta tiedusteltiin metsätulojen merkitystä metsänomistajien taloudessa. Metsänomistajista 54 % vastasi metsätuloilla olevan merkitystä taloudessa, kun taas 46 % vastasi, että metsätuloilla ei ole merkitystä (n = 95). Vastanneista metsätuloilla oli eniten merkitystä maa- ja metsätalousyrittäjille sekä muille yrittäjille noin 70 % sekä suuremmille 31–50 hehtaarin tilallisille 80 %.

Tulokset osoittivat, että yli puolelle metsänomistajista metsätulot ovat edelleen tärkeitä. Metsänomistukselle voi olla rahallisen arvon lisäksi muita perusteita ja arvoja, mutta niihin ei tässä tutkimuksessa perehdytty. Voidaan kuitenkin olettaa, että metsän tarjoamat muutkin arvot ovat tulleet metsänomistajille entistä merkittävämmäksi.

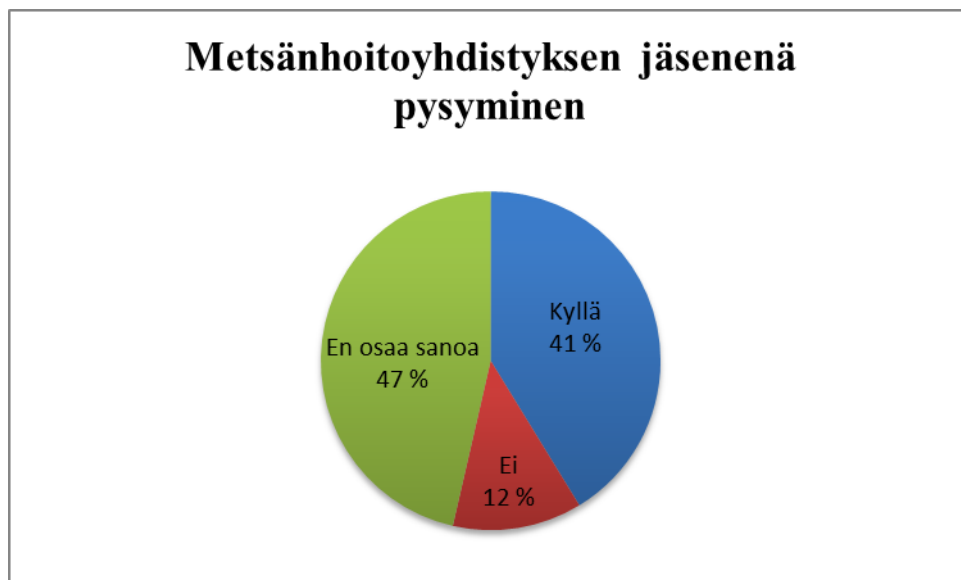
Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksen mukaan metsästä taloudellista turvaa korostaviin kuului noin kuudesosa metsänomistajista ja joka viidesosa metsänomistajista lukeutui metsästä eläviin. Loput metsänomistajista jakautui virkistyskäyttäjii, niin sanottuun monitavoitteisten ryhmään sekä asiasta epätietoisii.

7.4 Jäsenyys metsänhoitoyhdistyksessä

Tutkimuksen päätavoite oli selvittää metsänhoitoyhdistyslain muutoksen vaikutuksia metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen jäsenmäärään. Vastaajista 92 % oli vastaushetkellä metsänhoitoyhdistyksen jäsen ja 8 % ei ollut yhdistyksen jäsen ($n = 96$).

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden muuttuessa vapaaehtoiseksi 41 % vastaajista aikoi jatkaa yhdistyksen jäsenenä, kun taas 12 % vastaajista ei aikonut jatkaa jäsenenä. Vastaajista enemmistö 47 % ei osannut vielä sanoa mielipidettään jäsenyyteen, mikä tulee ottaa huomioon, sillä heidän lopullinen päätöksensä tulee vaikuttamaan kokonaisuuteen huomattavasti (kuvio 5).

Kahdeksasta metsänhoitoyhdistykseen kuulumattomasta vastaajasta viisi ei aio jatkossakaan liittyä yhdistyksen jäseneksi ja kolme vastaajista ei osannut vielä sanoa mielipidettä asiaan. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömistä kymmenestä vastaajasta kaksi aikoi jatkaa jäsenenä ja viisi vastaajaa ei osannut sanoa, jatkaako vai ei.

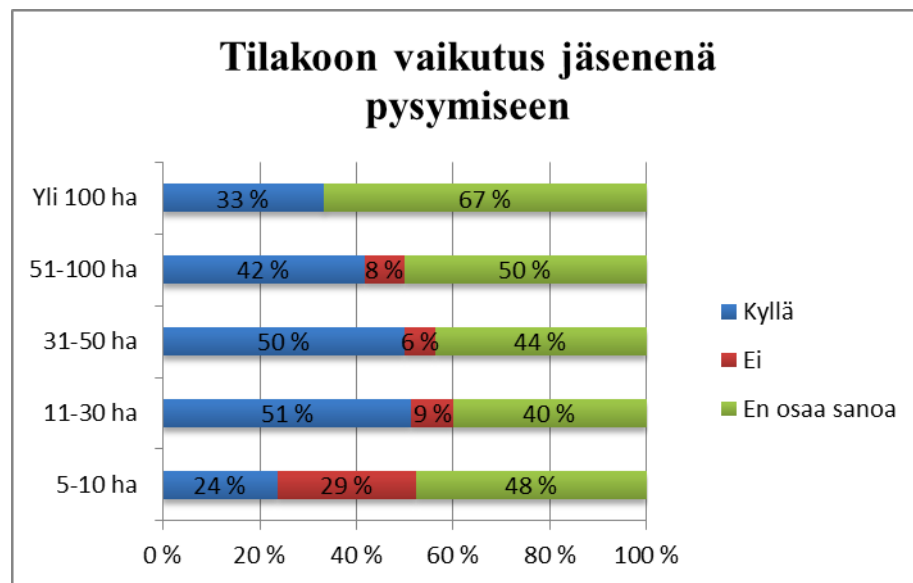
Kuvio 5. Metsänomistajien kanta metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyteen lakimuutoksen jälkeen ($n = 97$).

Suomen Gallup Elintarviketiedon toteuttamassa syksyn 2014 Metsätutkakyselyssä, jopa neljä viidestä metsänomistajista eli puolet enemmän, kuin tässä tutkimuksessa, olisi jatkamassa metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä, jos jäsenmaksu säilyisi metsänhoitomaksun suuruisena. Vastaavasti noin viidennes metsänhoitoyhdistyksistä eronneista metsänomistajista olisi palaamassa yhdistyksen jäseneksi takaisin.

Vertailtaessa sukupuolten välisiä mielipiteitä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ei havaittu kovinkaan suuria eroja, vaikka naisten vastauksissa esiintyi eniten epävarmuutta. Miehistä 44 % aikoi jatkaa yhdistyksen jäsenenä, kun vastaava luku oli naisilla 35 %. Vastanneista naisista yli puolet (56 %) ei osannut vielä sanoa kantaansa jäsenyyteen. Tuloksia ei voida kuitenkaan yleistää, koska vastaajista naisten osuus oli melko pieni.

Tarkasteltaessa vastaajien mielipiteitä jäsenyydestä omistusmuodoittain havaitaan, että yksin tai aviopuolison kanssa metsää omistavat ovat halukkaita jatkamaan metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä kuin muut. Vastanneista yksin tai aviopuolison kanssa omistavista 44 % aikoi jatkaa yhdistyksen jäsenenä. Yhtymän muodossa metsää omistavat olivat epävarmempia jatkonsa suhteen yhdistyksen jäsenenä. Heistä 58 % ei osannut sanoa mielipidettään asiaan, mikä voi johtua siitä, että yhtymissä ei ollut vielä välttämättä tehty yksimielistä päätöstä asiasta.

Metsätilan pinta-alan mukaan tarkasteltuna, eniten jäsenyyden suhteen myöntäviä vastauksia antoivat 11–50 hehtaarin metsätilalliset. Heistä noin 50 % aikoi jatkaa metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä (kuvio 6).

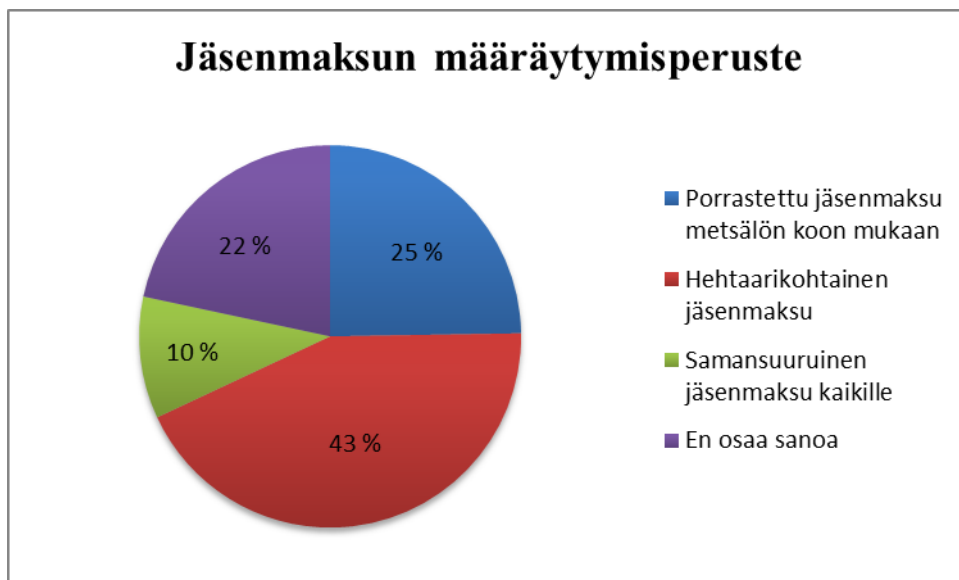

Kuvio 6. Metsänomistajien tilakoon vaikutus metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyteen lakimuutoksen jälkeen (n = 96).

Tarkasteltaessa vastaajien halukkuutta jatkaa metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä eri muuttujien kautta ei havaittu tilastollisesti merkittäviä eroja χ^2 -riippumattomuustestillä. Suuntaa antavana huomiona voidaan kuitenkin pitää tilakoon merkitystä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyteen. Voidaan olettaa, että keskimääräiset metsätilalliset jatkavat metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä todennäköisemmin kuin 5-10 hehtaarin ja sitä pienemmät metsätilalliset ($p=0,08$).

7.5 Jäsenmaksun määräytymisperuste ja suuruus

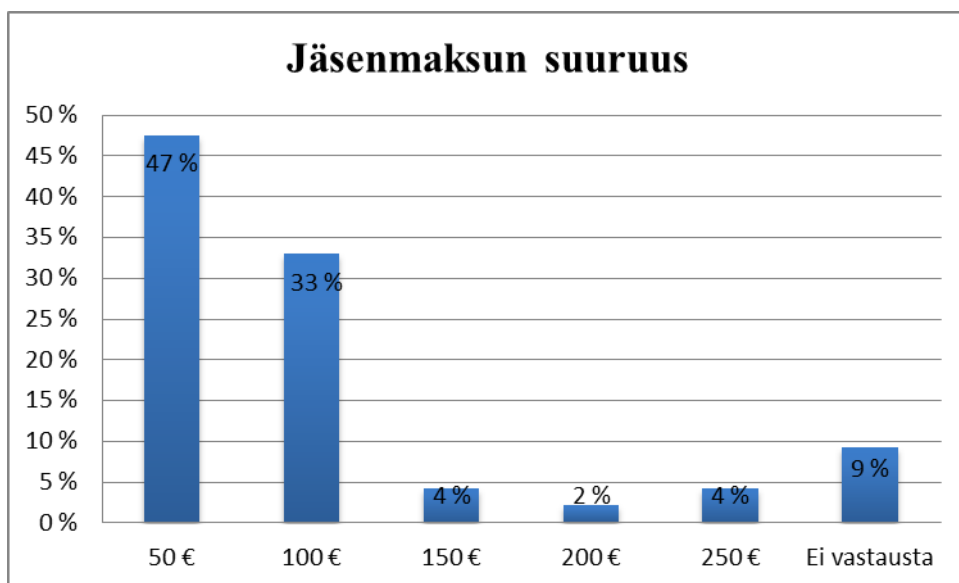
Metsänomistajilta kysyttiin mielipidettä tulevan jäsenmaksun määräytymisperusteeseen ja suuruuteen. Hehtaarikohtainen jäsenmaksu sai vastaajilta eniten kannatusta 43 %. Porrastettua jäsenmaksua metsälön koon mukaan kannatti 25 % vastaajista. Kaikille samansuuruisia jäsenmaksua kannatettiin vähiten 10 %. Mielipidettään asiaan ei osannut sanoa 22 % vastaajista (kuvio 7).

Kuvio 7. Metsänomistajista mieluinen määräytymisperuste jäsenmaksulle (n = 97).

Tarkasteltaessa metsätilakoon vaikutusta mielipiteeseen jäsenmaksun määräytymisperusteesta havaittiin, että niin pienet kuin suuretkin metsätilalliset kannattivat eniten hehtaarikohtaista jäsenmaksua. Porrastettu jäsenmaksumuoto sai eniten kannatusta yli 100 hehtaarin metsänomistajilta (33 %). Kaikille samansuuruinen jäsenmaksuvaihtoehto ei saanut pieniltä 5-10 hehtaarin vastanneilta metsätilallisilta yhtään kannatusta.

Vastaajista 47 % mielestä sopivan vuotuisen jäsenmaksun suuruus olisi 50 euroa, määräytymisperusteesta riippumatta. Toiseksi eniten kannatusta sai 100 euron suuruinen jäsenmaksu 33 %. Loput vastaajista 10 % kannatti 150–250 euron luokassa olevaa jäsenmaksua. Kyselyyn osallistuneista 9 % ei ottanut kantaa kyseiseen kysymykseen (kuvio 8).

Kuvio 8. Metsänomistajien kannattamat suuruudet jäsenmaksulle (n = 97).

Sopivasta jäsenmaksun suuruudesta ei saatu selkeitä mielipide-eroja vertailtaessa eri ammattiryhmiä. Muut yrittäjät kannattivat kuitenkin muita

ryhmiä selkeästi enemmän 50 euron jäsenmaksua. Yli sadan euron menevä jäsenmaksu sai kannatusta ainoastaan hyvin pieneltä osalta palkansaaajia, eläkeläisiä ja muut ryhmän edustajia.

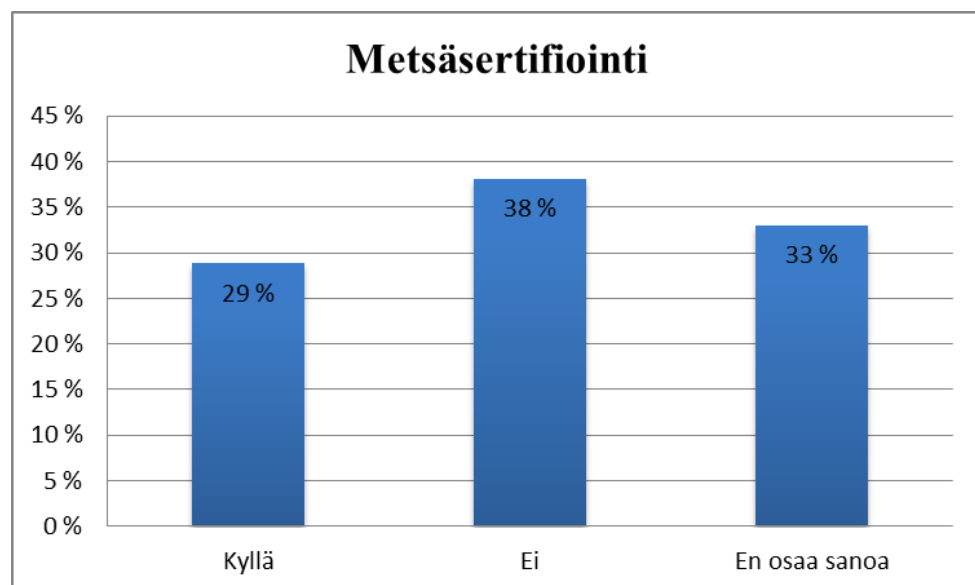
Vastaajan omistama metsäpinta-ala osoitti paremmin suhtautumista jäsenmaksuun. Reilusti yli puolet 5-30 hehtaariin metsänomistajista kannatti 50 euron jäsenmaksua, kun taas isommat metsätilalliset 31 hehtaarista yli 100 hehtaariin olivat selvästi valmiimpia maksamaan suurempaa jäsenmaksua.

7.6 Jäsenetujen vaikutus jäsenyyteen

Metsänomistajilta selvitettiin mahdollisten jäsenetujen vaikutusta jäsenyyteen metsänhoitoyhdistyksessä. Vastaajilta kysyttiin, onko mahdollisilla palveluiden jäsenalennuksilla ja jäsenten saamalla tilojen metsäsertifioinnilla merkitystä jäsenyyteen.

Vastanneista metsänomistajista 71 % oli sitä mieltä, että mahdollisilla jäsenalennuksilla on merkitystä heidän harkitessa jäsenyyttään yhdistyksessä. Vastaavasti 29 % mielestä jäseneduilla ei tule olemaan merkitystä heidän jäsenyyteensä yhdistyksessä (n = 95).

Metsänhoitoyhdistysten jäsenten saamalla tilojen metsäsertifiointiedulla ei näyttänyt olevan suurempaa merkitystä vastaajien jäsenyyteen yhdistyksessä; olettaen vastaajien tietävän sertifikaatin merkityksen puun myynnissä. Vastanneista metsänomistajista 29 % oli sitä mieltä, että metsäsertifiointiedulla on vaikutusta heidän jäsenyyteensä yhdistyksessä. 38 % vastaajista oli sitä mieltä, että edulla ei ole vaikutusta heidän jäsenyyteensä ja 33 % vastanneista ei osannut sanoa kantaansa asiaan (kuvio 9). Metsäsertifiointiedulla oli selvästi enemmän merkitystä suuremmille kuin pienemmille metsätilallisille.

Kuvio 9. Metsäsertifiointiedun vaikutus metsänomistajien jäsenyyteen metsänhoitoyhdistyksessä (n = 97).

7.7 Jäsenyys useammassa metsänhoitoyhdistyksessä

Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä metsänomistaja voi hakeutua jäseneksi haluamaansa metsänhoitoyhdistykseen ja olla jäsenenä useammassa, kuin yhdessä yhdistyksessä. Metsänhoitoyhdistykset voivat jatkossa määritellä toimialueensa ja halutessaan laajentaa nykyisiä toimialueitaan. Metsänomistaja, joka omistaa metsää useamman yhdistyksen toimialueella, voi jatkossakin käyttää eri yhdistyksen palveluita, tai voi yrittää keskittää metsiensä hoidon yhdelle yhdistykselle metsänhoitoyhdistysten määrittelemien toimialueiden puitteissa. Luonnollinen vaihtoehto tämä voisi olla niille metsänomistajille, jotka omistavat metsää kahden eri metsänhoitoyhdistyksen rajamailla.

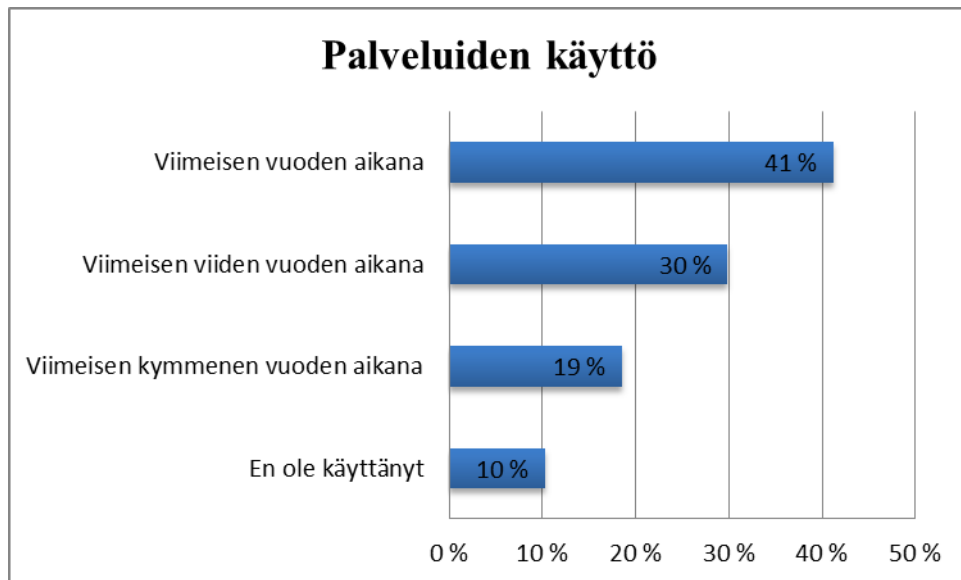
Vastaajilta selvitettiin, omistavatko he metsää useamman metsänhoitoyhdistyksen toimialueella ja mikäli omistavat, aikoivatko he olla useamman metsänhoitoyhdistyksen jäsen. Lisäksi vastaajilta selvitettiin, aikovatko he siirtyä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeestä mahdollisesti johonkin toiseen metsänhoitoyhdistykseen.

97 vastaajasta 13:sta omisti metsää useamman metsänhoitoyhdistyksen toimialueella, joista viisi aikoi olla useamman yhdistyksen jäsen ja kolme ei osannut vielä sanoa kantaansa. Näistä 13:sta kuusi ilmoitti, ettei aio siirtyä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeestä mihinkään toiseen yhdistykseen ja seitsemän ei osannut sanoa mielipidettään. Kaiken kaikkiaan kaikista 97 vastaajasta 74 ei aikonut siirtyä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeestä mihinkään toiseen yhdistykseen ja 23 ei osannut sanoa mielipidettään asiaan.

7.8 Metsänhoitoyhdistyksen palvelut

Metsänomistajilta kysyttiin jäsenasioiden lisäksi mielipiteitä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen palveluista. Vastaajilta selvitettiin milloin viimeksi he olivat käyttäneet yhdistyksen palveluita ja mistä palvelusta oli kyse.

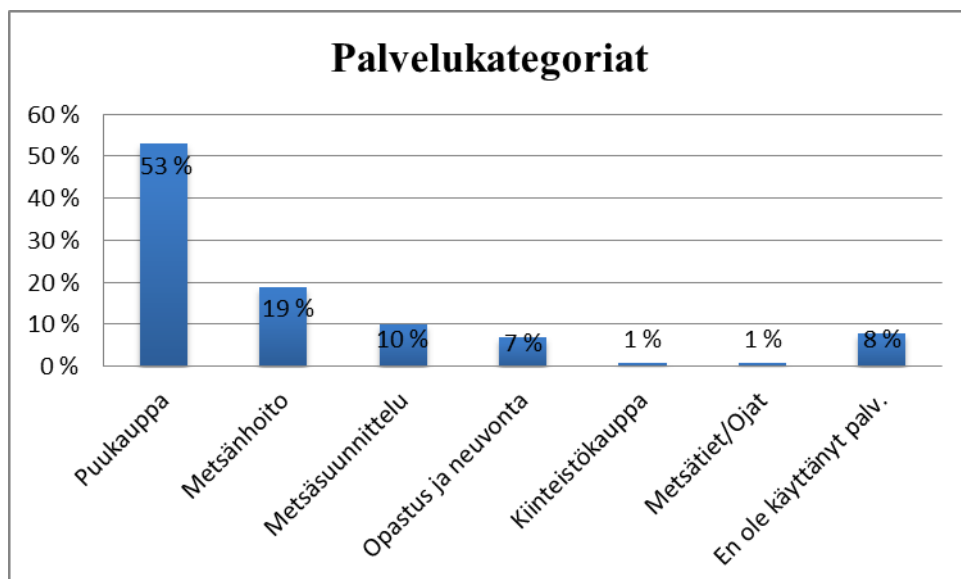
Vastaajista 41 % oli käyttänyt metsänhoitoyhdistyksen palveluita viimeisen vuoden aikana. 30 % vastaajista oli käyttänyt palveluita viimeisen viiden vuoden aikana ja 19 % viimeisen kymmenen vuoden aikana. 10 % vastaajista ei ollut käyttänyt palveluita kymmenen vuoden sisällä tai ollenkaan (kuvio 10).

Kuvio 10. Metsänomistajien aktiivisuus yhdistyksen palveluiden käytössä (n = 97).

Vastanneista Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen toimialueen ulkopuolella asuvista metsänomistajista puolet oli käyttänyt yhdistyksen palveluita viimeisen vuoden aikana. Metsätilallaan asuvista 45 % oli käyttänyt yhdistyksen palveluita viimeisen viiden vuoden aikana. Yli 100 hehtaarin metsänomistajista 67 % oli käyttänyt palveluita viimeisen vuoden aikana. 5-10 hehtaarin metsätilallisista 24 % ei ollut käyttänyt yhdistyksen palveluita viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vastaajien viimeksi käyttämistä palvelukategorioista puukaupan ja metsänhoidon palvelut nousivat ylitse muiden. Vastaajien käyttämät palvelut jakaantuivat seuraavasti: Puukauppa 53 %, metsänhoito 19 %, metsäsuunnittelu 10 %, opastus ja neuvonta 7 %, kiinteistökauppa 1 %, metsätiet/ojat 1 %. Kyseisiä palveluita käyttämättömiä oli 8 % (kuvio 11).

Kuvio 11. Metsänomistajien viimeksi käyttämiä palveluita metsänhoitoyhdistyksessä (n = 97).

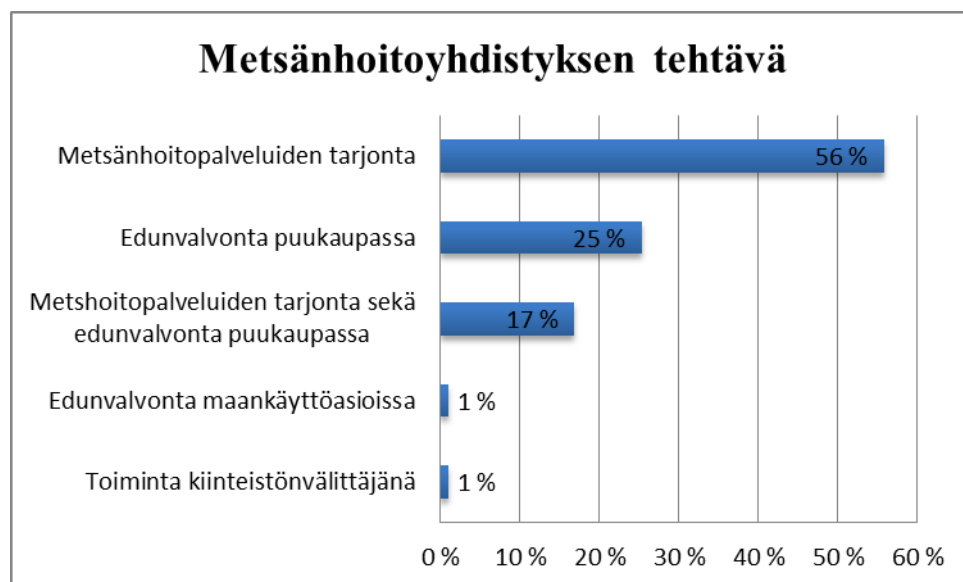
Vastaajista osa oli käyttänyt puukaupan ja metsänhoitopalveluiden lisäksi useita muita yhdistyksen palveluita kerralla. On myös mahdollista, että osa vastaajista oli valinnut kaikki eri aikoina käyttämänsä palvelut kysymyksen asettelusta huolimatta. Tältä osin prosenttiluvut eivät siis kerro koko totuutta.

Koulutuspalveluihin liittyen selvitettiin metsänomistajien mielenkiintoa osallistua mahdollisiin maksullisiin metsänhoitoyhdistyksen koulutuksiin. Vastaajista 37 % oli jatkossakin kiinnostuneita osallistumaan yhdistyksen koulutuksiin, vaikka ne muuttuisivat maksullisiksi. 63 % vastanneista ei ollut kiinnostunut osallistumaan yhdistyksen maksullisiin koulutuksiin (n = 91). Miehet olivat naisia yksitoista prosenttia innokkaampia osallistumaan maksullisiin koulutuksiin. 45–54-vuotiaista lähes puolet oli valmiita osallistumaan maksullisiin koulutuksiin.

7.9 Metsänhoitoyhdistyksen tärkein tehtävä

Metsänhoitoyhdistyksen tulevaisuutta ja palveluita ajatellen selvitettiin, mitä metsänhoitoyhdistyksen toimenkuvaa metsänomistajat pitävät tärkeimpänä sekä mitä mieltä he olisivat metsänhoitoyhdistyksen toimimisesta myös puunostajana.

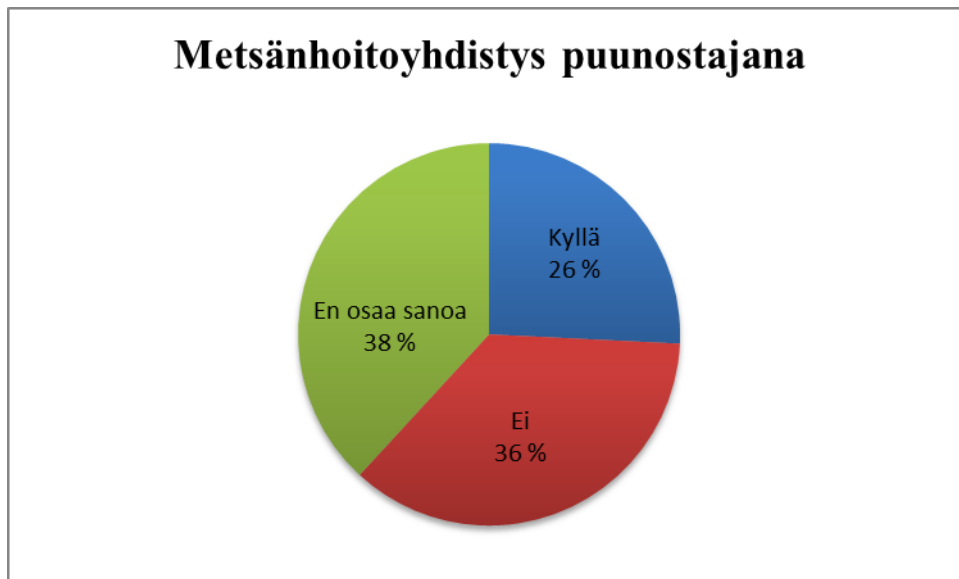
Vastaajista 56 % piti metsänhoitoyhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä tarjota metsänhoitopalveluita. 25 % piti yhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä edunvalvontaa puukaupassa. 17 % vastaajista oli valinnut yhdistyksen tärkeimmäksi tehtäväksi niin metsänhoitopalveluiden tarjoamisen kuin edunvalvonnan puukaupassa kysymyksen asettelusta huolimatta. Yhdistyksen tekemää edunvalvontaa maankäyttöasioissa sekä toimimista kiinteistönvälittäjänä piti yhdistyksen tärkeimpinä tehtävinä 2 % vastaajista (kuvio 12).

Kuvio 12. Metsänomistajien mielipide metsänhoitoyhdistyksen tärkeimmästä tehtävästä (n = 95).

Metsänhoitoyhdistyksen toimiminen myös puunostajana tulevaisuudessa ei näyttäisi olevan metsänomistajille täysin sula mahdollisuus, ainakaan saatujen tulosten perusteella. Kyselyyn vastanneista 26 % mielestä metsänhoitoyhdistyksen tulisi toimia puunostajana, kun taas 36 % mielestä yhdistyksen ei tulisi toimia puunostajana. 38 % ei osannut sanoa mielipidettä asiaan (kuvio 13).

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna maa- ja metsätalousyrittäjistä enemmistö 43 % kannatti yhdistyksen toimimista puunostajana. Palkansaajavastaajista 53 % mielestä yhdistyksen ei tulisi toimia puunostajana. Eläkeläisistä 47 % ei ottanut kantaa asiaan.

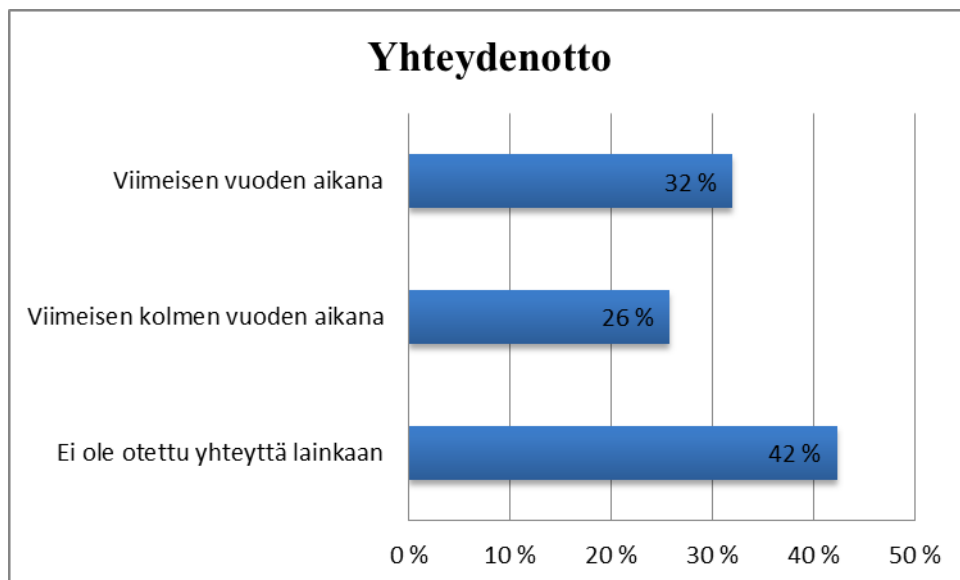

Kuvio 13. Metsänomistajien näkemys metsänhoitoyhdistyksen toimimisesta puunostajana (n = 97).

7.10 Metsänhoitoyhdistyksen yhteydenotto ja tiedotus

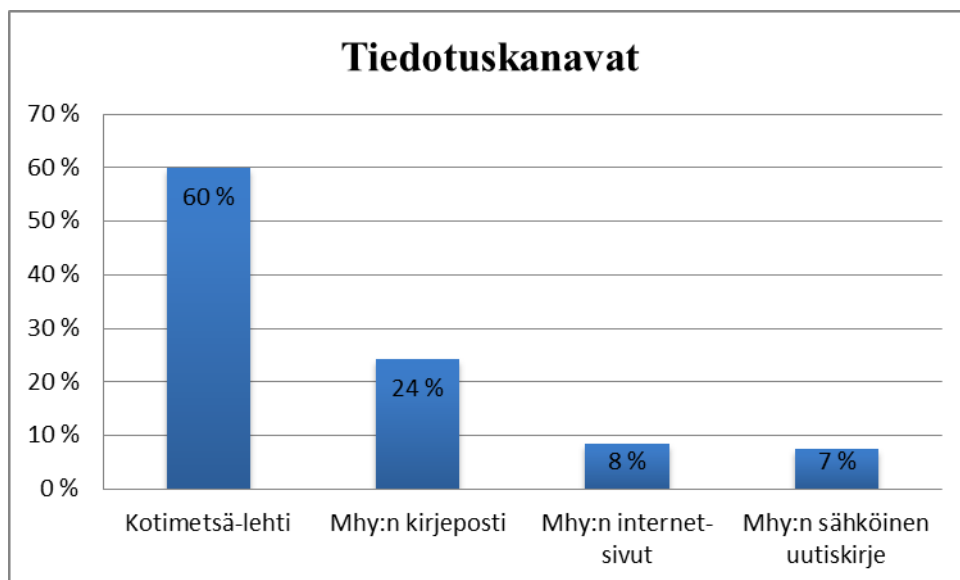
Metsänhoitoyhdistyksen yhteydenottoaktiivisuutta selvitettiin kysymällä metsänomistajilta, onko heihin otettu yhteyttä metsänhoitoyhdistyksestä henkilökohtaisesti viimeisen vuoden tai kolmen vuoden aikana vai ei ollenkaan. Metsänhoitoyhdistys oli ottanut yhteyttä 32 % vastaajista viimeisen vuoden aikana ja 26 % vastaajista viimeisen kolmen vuoden aikana. Yhdistys ei ollut ottanut yhteyttä 42 % vastaajista kolmen vuoden sisällä tai ollenkaan (kuvio 14).

Yhteydenottoaktiivisuudessa ei ollut sukupuolten tai asuinpaikan kautta tarkasteltuna mainittavaa eroa. Sen sijaan 51–100 hehtaarin metsätilallisista yli puoleen oli otettu yhteyttä viimeisen vuoden aikana. 5-10 hehtaarin metsätilallisista 62 % ei ollut otettu yhteyttä kolmen vuoden sisällä tai ollenkaan.

Kuvio 14. Metsänhoitoyhdistyksen yhteydenottoaktiivisuus metsänomistajiin (n = 97).

Tämän lisäksi metsänomistajilta selvitettiin heille tärkeintä metsänhoitoyhdistyksen tiedotuskanavaa. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen oma Kotimetsä-lehti osoittautui metsänomistajille ylivoimaisesti tärkeimmäksi tiedotuskanavaksi ja tietolähteeksi. Kolme viidestä piti Kotimetsä-lehteä yhdistyksen tärkeimpänä tiedotuskanavana. Metsänhoitoyhdistyksen kirjepostia piti tärkeimpänä tietolähteenä 24 % vastaajista ja internetsivuja 8 % vastaajista. Metsänhoitoyhdistyksen sähköistä uutiskirjetä piti tärkeimpänä tiedotuskanavana 7 % vastaajista (kuvio 15).

Kuvio 15. Metsänomistajille tärkein yhdistyksen tiedotuskanava (n = 95).

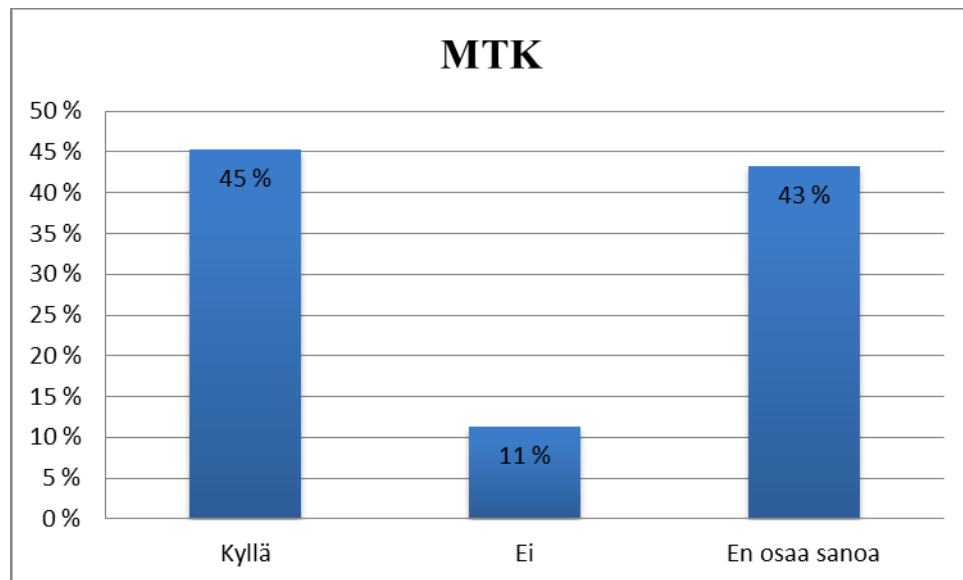
Palkansaajat sekä alle 45–54-vuotiaat pitivät toiseksi tärkeimpänä tiedotuskanavana eniten metsänhoitoyhdistyksen internet-sivuja ja sähköisiä uutiskirjeitä. Yhdistyksen kirjeposti sai eniten kannatusta naisilta sekä yli 75-vuotiailta.

Vastaavanlaisia tuloksia oli myös Suomalainen metsänomistaja 2010 - tutkimuksessa, jossa tärkeimpinä tiedotuskanavina pidettiin metsäalan lehtiä, tiedotteita ja sanomalehtiä. Internetiä kannatettiin tiedotuskanavana kolmanneksi vähiten 43 prosentilla. (Hänninen ym. 2011, 63.)

7.11 MTK ja metsänhoitoyhdistyslain muutos

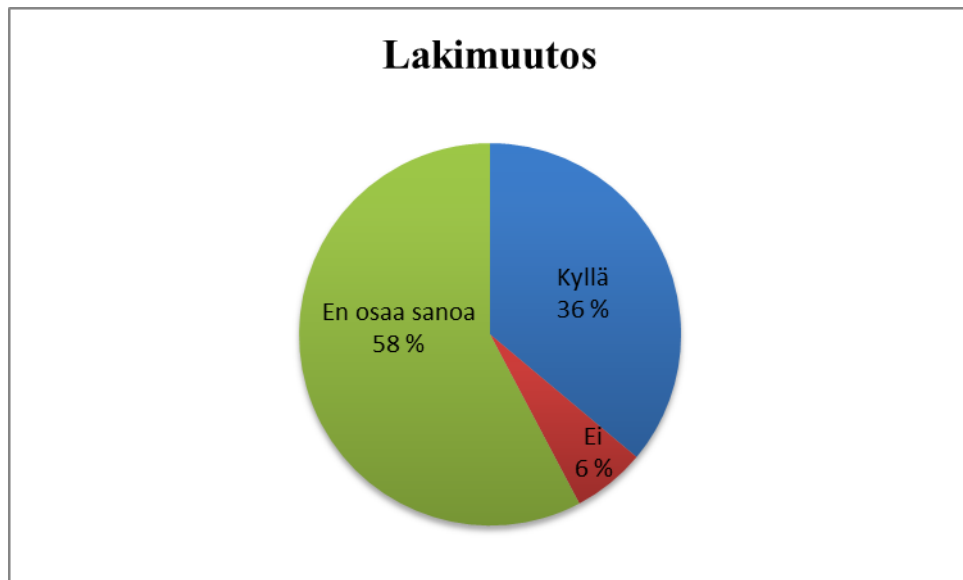
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton järjestöuudistuksen myötä ja metsänomistajaliittojen toiminnan loppuessa metsänhoitoyhdistyksillä on ollut mahdollisuus liittyä MTK:n jäseneksi ja saada järjestöltä valtakunnallista sekä kansainvälistä edunvalvontaa. Metsänomistajilta selvitettiin, pitävätkö he metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyttä MTK:ssa hyvänä asiana.

Vastaajista 45 % mielestä MTK:n jäsenyys oli hyvä asia ja 43 % ei ottanut asiaan kantaa. Vastaajista 11 % mielestä MTK:n jäsenyys ei ollut hyvä asia (kuvio 16). Järjestön jäsenyyteen suhtautuivat myönteisemmin eläkeläiset ja keskikokoisten sekä suurten metsätilojen omistajat.

Kuvio 16. Metsänomistajien mielipide metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyteen MTK:ssa (n = 97).

Suomen Gallup Elintarviketiedon syksyn 2014 Metsätutka-kyselyssä suurin osa joko kannatti tai suhtautui neutraalisti MTK:n jäsenyyteen. Metsänomistajista 8 % ei kannattanut MTK:n jäsenyyttä.

Kuvio 17. Metsänhoitoyhdistyslain tarpeellisuus metsänomistajien näkökulmasta (n = 97).

Lopuksi metsänomistajilta kysyttiin mielipidettä metsänhoitoyhdistyslain muutoksen tarpeellisuudesta. 36 % vastaajista oli sitä mieltä, että metsänhoitoyhdistyslain muutos oli tarpeellinen. 58 %:lla ei ollut asiaan mielipidettä ja 6 %:n mielestä muutos ei ollut tarpeellinen (kuvio 17). Metsätilallaan asuvat ja suuret metsätilalliset pitivät lakimuutosta tarpeellisempana.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseen osallistui 97 metsänomistajaa ja vastausprosentiksi saatiin 32 %, mikä osoittautui varsin hyväksi. Suotuisan vastausprosentin osalta tutkimusta voidaan pitää luotettavana. Suurin osa vastaajista oli 55–64-vuotiaita miehiä ja eläkeläisiä mikä noudattelee pitkälti tämän hetkistä metsänomistajarakennetta. Tutkimustuloksien ja vastauksien voidaan katsoa siis edustavan erityisesti kyseisen metsänomistajaryhmän näkemyksiä ja mielipiteitä.

Tutkimuksen avulla saatiin tavoitteiden mukaisesti selvitettyä metsänomistajien mielipiteitä metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä ja palveluista. Kyselylomake osoittautui toimivaksi ja kysymyksiin oli vastattu valtaosin hyvin. Parilla lisäkysymyksellä olisi vielä voinut selvittää metsänomistajien mielipiteitä yhdistyksen palveluista sekä mahdollisista syistä olla jatkamatta yhdistyksen jäsenenä lakimuutoksen jälkeen.

Kyselyyn vastanneista Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen metsänomistajista noin kaksi viidestä aikoi pysyä metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä, ja maksaa vapaaehtoista jäsenmaksua lakimuutoksen jälkeen. Enemmistö vastaajista (47 %) ei osannut vielä sanoa, aikooko jatkaa jäsenenä vai ei. On selvää, että heidän lopullinen päätöksensä jäsenyydestä tulee vaikuttamaan kokonaisuuteen huomattavasti. Se selvinnee vasta vapaaehtoisen jäsenmaksun ollessa käsillä.

Lähes puolet vastaajista kannatti hehtaariohtaista jäsenmaksun määräytymisperustetta. Syynä tähän lienee hehtaariohtaisen jäsenmaksun tuoma kuva tasapuolisuudesta erisuuruisten metsätilallisten kesken. Vastanneista 47 % mielestä sopivan vuotuisen jäsenmaksun suuruus olisi 50 euron luokkaa. Tämän perusteella metsänomistajat eivät olisi valmiita maksamaan kovinkaan suurta jäsenmaksua, ainakaan tietämättä, mitä todellisia jäsenetuja he sillä saavat.

Mikäli jäsenmaksu asetetaan metsänomistajien mielestä liian suureksi, voi metsänhoitoyhdistyksen jäsenkato muodostua korkeaksi. Erityisesti pienemmät metsätilalliset saattavat luopua yhdistyksen jäsenyydestä suurempia metsätilallisia helpommin. Se olisi myös loogista, sillä pienillä metsätilallisilla on yleensä harvemmin tarvetta esimerkiksi metsänhoitopalveluille kuin suuremmilla metsätilallisilla.

Metsänhoitoyhdistyksen tuleva toiminta, jäsenmaksun määräytymisperuste ja suuruus sekä maksuun kuuluvat etuudet, tulevat vaikuttamaan mitä todennäköisimmin erityisesti niiden metsänomistajien lopulliseen päätökseen jäsenyydestä, jotka vielä empivät asian suhteen. Jäsenyyden tuomilla kiinnostavilla palveluilla, eduilla ja alennuksilla voidaan kuitenkin todennäköisesti vaikuttaa metsänomistajien jäsenyyteen metsänhoitoyhdistyksessä. 71 % vastaajista piti jäsenetuja merkittävänä ja vaikuttavana asiana jäsenyyteen.

Vastaajista selvästi yli puolet piti yhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä metsänhoitopalvelujen tarjoamista. Puukaupan ja metsänhoitopalvelukategoriat osoittautuivat vastaajien käytetyimmiksi palveluiksi. Voisi olettaa, että

kyseisten palvelukategorioiden kehittäminen ja niihin liittyvät jäsenedut kiinnostaisivat metsänomistajia eniten.

Tutkimuksen perusteella metsänhoitoyhdistys voisi lisätä metsänomistajien suuntaan enemmän henkilökohtaisia yhteydenottoja ja palveluiden markkinointia. Metsänhoitoyhdistys ei ollut ottanut yhteyttä kolmen vuoden aikana tai ollenkaan 42 % vastaajista. 5-10 hehtaarin metsätilallisiin oli oltu selkeästi vähemmän yhteydessä kuin muihin. Mikäli metsänhoitoyhdistys haluaisi jatkossa varmistaa pienempien metsätilallisten tyytyväisyyden ja jäsenyyden yhdistyksessä, jonkin näköinen keskitetty markkinointi voisi olla paikallaan.

Metsänhoitoyhdistyksen kannattaa jatkossakin suosia yhdistyksen omaa Kotimetsä-lehteä tiedotuskanavana huolimatta siitä, että elämme sähköisen viestinnän aikakautta. 60 % vastaajista piti Kotimetsä-lehteä edelleen yhdistyksen tärkeimpänä tietolähteenä ikään tai sukupuoleen katsomatta. Tulevaisuudessa sähköinen tiedottaminen voi nousta korkeampaan arvoon teknistyvän metsänomistajasukupolven myötä.

Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen vaikutukset ja seuraukset tulevat näkymään metsänhoitoyhdistyksille sekä metsänomistajille selkeästi todennäköisemmin vasta vuoden sisällä lakimuutoksesta. Metsänomistajien aktiivinen palveleminen ja edunvalvonta ovat varmasti jatkossakin edellytyksille, että metsänomistajat pysyvät yhdistyksen jäsenenä.

Kilpailulainsäädännön vaikutusten vuoksi tehty metsänhoitoyhdistyslain uudistus katsottiin tarpeelliseksi toteuttaa lakia muuttamalla, vaikka mahdollista olisi ollut myös siirtyä pelkästään yhdistyslain käyttöön. Erillisen metsänhoitoyhdistyslain säilyttäminen katsottiin kuitenkin tarpeelliseksi muuttuneessakin tilanteessa.

LÄHTEET

HE 135/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta ja metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta. 19.9.2013.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. Suomalainen metsänomistaja 2010, Metsäntutkimuslaitoksen työraportteja 208, pdf-tiedosto.

Viitattu 1.11.2014.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp208.pdf>

Laki metsänhoitoyhdistyksistä 534/1998. 10.7.1998

Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1090/2013. 20.12.2013

Lehto-Isokoski, H. 2013. Metsänomistaja selätti valtion. Metsälehti Makuusi 1/2013, 5-8.

Lensu, H. 2014. Metsänhoitoyhdistyksen jäsenmaksut muuttuvat. Maa-seudun tulevaisuus 12.11.2014, 14.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2014. Laki metsänhoitoyhdistyksistä muutuu. Viitattu 15.12.2014.

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/metsat/hankkeet_tyoryhmat/metsanhoitoyhdistyslaki.html

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. 2013. Metsäjohtaja Hakkarainen Oulussa: Metsänomistajien edunvalvonta tehostuu ja tiivistyy. Viitattu 18.12.2014.

http://www.mtk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet_2013/toukokuu/fi_FI/metsanomistajien_edunvalvonta_tehostuu_ja_tiivistyy

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. 2014a. Metsänhoitoyhdistyslaki. Viitattu 1.12.2014.

http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/Kotimaan_metsapolitiikka/fi_FI/metsanhoitoyhdistyslaki

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. 2014b. Metsänhoitoyhdistysten jäsenmaksut 2015. Viitattu 3.1.2015.

http://www.mtk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet_2014/joulukuu/fi_FI/Mhy_jasenmaksut

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. 2014c. Metsänomistajan edunvalvonta. Viitattu 18.12.2014.

http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/metsanomistajan_edunvalvonta/fi_FI/metsanomistajan_edunvalvonta

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset. 2014a. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme. Viitattu 20.12.2014.

<http://www.mhy.fi/paijat-hame/hallinto>

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset. 2014b. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme. Jäsenmaksut 2015. Viitattu 3.1.2015.

<http://www.mhy.fi/paijat-hame/jasenyys-mhy-paijat-hameessa/jasenmaksut-2015>

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset. 2014c. Tietoa metsänhoitoyhdistyksistä. Viitattu 25.10.2014.

<http://www.mhy.fi/metsanhoitoyhdistykset/tietoa-metsanhoitoyhdistyksista>

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy ja Metsänhoitoyhdistykset. 2014d. Usein kysytyt kysymykset jäsenyydestä. Viitattu 7.12.2014.

<http://www.mhy.fi/metsanhoitoyhdistykset/usein-kysytyt-kysymykset-jasenyudesta>

Metsäntutkimuslaitos. 2009. Metsätilastollinen vuosikirja. Viitattu 1.11.2014.

http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/vsk/2009/vsk09_01.pdf

Palokallio, J. 2014. Neljä viidestä metsänomistajasta pysyy yhdistyksen jäsenenä. Maaseudun tulevaisuus 24.9.2014, 13.

Tirola, M. 2012. Mitä tapahtuu metsänhoitoyhdistyslaille? Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. Viitattu 25.10.2014.

http://www.mtk.fi/reppu/repun_jasenpalvelut/reppu_uutiset/reppu_uutiset_2012/fi_FI/Mita_tapahtuu_metsanhoitoyhdistyslaille/

Toimintasuunnitelma. 2015. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, pdf-tiedosto. Viitattu 2.1.2015.

http://www.mhy.fi/sites/default/files/paijat-hame/mhy_ph_toimintasuunnitelma2015.pdf

Viitala, J. 2006. Metsänhoitoyhdistysten 100 vuotta: miljoonan ihmisen metsäpalvelijaksi. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Vuorela, H. 2014. Metsänomistajille lisää vaikutuspaikkoja MTK:ssa. Maaseudun tulevaisuus 12.11.2014, 11.

KYSELYN SAATEKIRJE

Arvoisa metsänomistaja

Metsänhoitoyhdistyslaki on muuttumassa vuoden 2015 alusta. Lakiuudistuksen suurimpia muutoksia ovat lakisääteisen metsänhoitomaksun sekä metsänhoitoyhdistyksen liiketoimintaa tähän asti rajoittaneiden säädösten poistuminen.

Toivon teidän vastauksianne oheiseen metsänomistajakyselyyn, joka liittyy opinnäytetyöhöni metsätalouden koulutusohjelmassa, Hämeen ammattikorkeakoulussa. Kyselystä tekemäni tulokset ja havainnot toimitan Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen käyttöön, joten vastaamalla edistätte samalla yhdistystä kehittämään toimintaansa.

Palauttakaa vastauksenne oheisessa palautuskuoressa **14.10.2014 mennessä**. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kiittäen vastauksestanne

Tarja Laakso
Metsätalousinsinööriopiskelija
Hämeen Ammattikorkeakoulu, Evo
tarja.laakso@student.hamk.fi

Jari Yli-Talonen
Toiminnanjohtaja
Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme
jari.yli-talonen@mhy.fi
Puh. 040 848 4861

KYSELYLOMAKE

Vastatkaa kaikkiin kysymyksiin ja rastittakaa valitsemanne vaihtoehto. Lomake on kaksipuolinen.

Taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli

☐ Nainen

☐ Mies

2. Vastaajan ikä

☐ Alle 45 vuotta

☐ 45–54 vuotta

☐ 55–64 vuotta

☐ 65–75 vuotta

☐ Yli 75 vuotta

3. Ammattiryhmänne

☐ Palkansaaja

☐ Maa- ja metsätalousyrittäjä

☐ Muu yrittäjä

☐ Eläkeläinen

☐ Muu (työtön, opiskelija tms.)

4. Metsätilanne omistusmuoto

☐ Yksin tai aviopuolison kanssa

☐ Kuolinpesä

☐ Yhtymä

5. Metsätilanne pinta-ala

☐ 5-10 ha

☐ 11–30 ha

☐ 31–50 ha

☐ 51–100 ha

☐ Yli 100 ha

6. Missä asutte?

- ☐ Metsätilalla
- ☐ Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen toimialueella, mutta ei metsätilalla
- ☐ Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen toimialueen ulkopuolella

7. Onko sukupolvenvaihdos ajankohtainen metsätilallanne?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ehkä
- ☐ Ei

8. Onko metsätuloilla merkitystä taloudessanne?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

9. Onko tilallanne voimassa oleva metsäsuunnitelma?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jäsenasiat

10. Oletteko metsänhoitoyhdistyksen jäsen?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

11. Aiotteko jatkossa olla jäsen ja maksaa vapaaehtoista jäsenmaksua?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

12. Mikä seuraavista olisi mielestänne sopivin määräytymisperuste jäsenmaksulle?

- ☐ Porrastettu jäsenmaksu metsälön koon mukaan
- ☐ Hehtaarikohtainen jäsenmaksu
- ☐ Samansuuruinen jäsenmaksu kaikille
- ☐ En osaa sanoa

13. Mikä olisi mielestänne sopivan suuruinen vuotuinen jäsenmaksu, määräytymisperusteesta riippumatta?

- ☐ 50 €
- ☐ 100 €
- ☐ 150 €
- ☐ 200 €
- ☐ 250 €
- ☐ 300 € tai yli

14. Omistatteko metsää Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen lisäksi muiden metsänhoitoyhdistysten alueella?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

15. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, aiotteko maksaa jäsenmaksua useampaan metsänhoitoyhdistykseen?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

16. Aiotteko siirtyä metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeestä johonkin toiseen metsänhoitoyhdistykseen?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

17. Onko metsänhoitoyhdistyksen jäsenten saamalla tilojen metsäsertifioinnilla vaikutusta jäsenyyteenne metsänhoitoyhdistyksessä?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

18. Onko mielestänne metsänhoitoyhdistyksen jäsenyys MTK:ssa hyvä asia?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

Palvelut

19. Milloin viimeksi olette käyttäneet metsänhoitoyhdistyksen palveluita?

- ☐ Viimeisen vuoden aikana
- ☐ Viimeisen viiden vuoden aikana
- ☐ Viimeisen kymmenen vuoden aikana
- ☐ En ole käyttänyt ollenkaan

20. Mitä metsänhoitoyhdistyksen palvelukategoriaa käytitte viimeksi?

- ☐ Puukauppa
- ☐ Metsänhoito
- ☐ Metsäsuunnittelu
- ☐ Kiinteistökauppa
- ☐ Metsätiet/Ojat
- ☐ Opastus ja neuvonta
- ☐ Koulutus
- ☐ En ole käyttänyt mitään

21. Mikä on mielestänne metsänhoitoyhdistyksen tärkein tehtävä?

- ☐ Tarjota metsänhoitopalveluja
- ☐ Edunvalvonta puukaupassa
- ☐ Edunvalvonta maankäyttöasioissa
- ☐ Toiminta kiinteistövälittäjänä

22. Tulisiko metsänhoitoyhdistysten toimia myös puunostajana?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

23. Oletteko jatkossa kiinnostunut osallistumaan metsänhoitoyhdistyksen tarjoamiin koulutus-tilaisuuksiin, vaikka ne muuttuisivat maksullisiksi?

☐ Kyllä

☐ Ei

24. Onko palveluiden mahdollisilla jäsenalennuksilla merkitystä harkitessanne jäsenyyttä metsänhoitoyhdistyksessä?

☐ Kyllä

☐ Ei

25. Onko teihin otettu yhteyttä metsänhoitoyhdistyksestä henkilökohtaisesti?

☐ Viimeisen vuoden aikana

☐ Viimeisen kolmen vuoden aikana

☐ Ei ole otettu yhteyttä lainkaan

26. Mitä metsänhoitoyhdistyksen tiedotuskanavaa pidätte tärkeimpänä?

☐ Kotimetsä-lehteä

☐ Metsänhoitoyhdistyksen sähköistä uutiskirjettä

☐ Metsänhoitoyhdistyksen internet-sivuja

☐ Metsänhoitoyhdistyksen kirjepostia

27. Oliko metsänhoitoyhdistyslain muutos mielestänne tarpeellinen?

☐ Kyllä

☐ Ei

☐ En osaa sanoa